24ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 6574 — 22 ՕԳՈՍՏՈՍ 1907 — ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ — 26 ՐԷՃԷՊ 1325 — 4 Septembre 1907 — 24me année № 6574

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

10 փարա — 10 PARAS

«ԱՐԵՒԵԼՔ»
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ԳԱԼԱԹԻԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ 40 Ղրշ.
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 45 »
ԴԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ 108 »
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 60 »
ՕՏԱՐ ԵՐԿՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ 25 Ֆրք.
» » » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 20 »
ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԵԱԽՔԸ ՄԵՐ ՎՐԱՅ

آره‌ولك
ارمنیجه یومی و سیاسی غزته
صاحب امتیازی قره‌کین بویاجیان
درغله غلطه

"ARÉVELK"
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur-Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Cons|ple, Galata

ԱՐԴԻ ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐԻՆ ՃՇԴԵԼԻ ԿԷՏԵՐԸ

Ա.

Արշակ Սեղբոսեան, ինչպէս և իրմէ առաջ Արեւելքի աշխատակիցներէն երկուքը, նորէն այժմէութիւն կուտան չատ և երկար տարեն ծեծուած քննուած Լեզուական Հարցին՝ գլխաւորաբար մասնաւոր ընելով «լեզուական անհամաձայնութիւնները» և ջանալով ցոյց տալ միջոցներ զանոնք բառնալու։ Մասնաւորապէս Ա. Սեղբոսեան երեք առանձին յօդուածներով (Արեւելք, թիւ 6522, և 6561—6562) տողանցուցած կ'ընէ այդ անհամաձայնութեան գլխաւոր կէտերուն։ Իր առաջին գրութիւնով քննութեան եզր կը բռնէ իմ Արդի Հայերէնի ՆՈՐ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ միայն, առանց, կ'երեւի թէ, տեսած կամ ուշադրութեան առած ըլալու Նախորդ հատորները (Տարեանը, Լրացուցիչը և ՆՈՐ ԴՊՐՈՅԻ մէջ Մայրենի Լեզուի մասը, որոնք ամբողջական չարք մը կը կազմեն)։ Ցարգոյ քննադատը, նոյնպէս, աչքի առջեւ ունեցած ըլլալ չերեւիր ուրիշ Քերականութեան ձեռնարկներ, ինչպէս են Թ. Թէրզեանի Նախփոքրը, և Դարագաշեանի, Բ. Պողոսեանի, Թ. Ամէմեանի «Քերականութիւնները»։ Լեզուական անհամաձայնութիւնների վրայ իր կատարած աշխատութիւնը չատ աւելի շահեկան ու լեցուն պիտի ըլլար, եթէ իր քննութիւնը սահմանուէր այս ամէն ձեռնարկներուն վրայ և զանոնք ամէնքն ալ պատկերացնէր իբրեւ բաղդատութեան եզրեր՝ ցոյց տալով թէ նոյն երկասիրողները իր յիշած անհամաձայնութեան կէտերէն որո՞նց մէջ համակարծիք են և որո՞նց մէջ տարակարծիք։

Այս բաղդատութենէն թերեւս կարելի ըլլար միջին և հեռաւելի ճամբայ մը գտնել՝ մեծամասնութիւնը հիմ բռնելով, քանի որ վերոյիշեալ Քերականութեանց մէջ կան օրքան Թուռնդ գրաբարեաններ որոնց ձգտումը և լեզուական դաւանանքն է դէպի գրաբար հակում մը, նոյնքան ալ համդուռած աշխարհաբարեաններ, որոնց մտաւեւառումն է ամէն կանոն ու ձեւ կարելի եղածին չափ պարզել և ընդհանուր՝ ու միօրինակ կաղապարի վերածել՝ ի բաց վանելով 1. գրաբարի ազդեցութենով առաջ եկած պէսպիսութիւնները, 2. աշխարհաբարի աւելորդ ու անկարեւոր ձեւերը, որոնք գրագէտներու քմահաճոյքին կը պարտին իրենց գոյութիւնը, և 3. ռամկօրէնի ազդեցութեամբ մուտ գտած ձեւերը (հոլովումներու, խոնարհումներու են.)։

Ցարգոյ քննադատին յիշած այն կէտերը «որոնք գրագէտը տարակուսի(*) և չփոթութեան մատնած են չատ անգամ», մենք ալ՝ մեր կարգին՝ արագ ակնարկի մը ենթարկենք, թերեւս համաձայնութեան մը գալու յոյսով։

Հոլովներ

Հոլովներու գլուխը, Աշխարհաբար Քերականութիւններու մէջ, իրաւ ալ ամէնէն աւելի առաձիգ, ամէնէն աւելի չփոթ մասն է, որուն վրայ ո՛չ միայն գրողները իրարմէ տարբեր՝ զիրար հակասող են, այլ և Քերականութեան և ուրիշ Դասագիրքի Հեղինակներ։

Այս մասին կ'արժէ, ուրեմն, քիչ մը երկարօրէն խօսիլ։ — Վերը ըսինք թէ կարգ մը հեղինակներ, գրաբարի ազդեցութեամբ կամ մասնաւոր նկատումներով (=իմա՝ ամէնուն ալ խաբրը խօշ ընելու լպրծուն հնարագիտութիւնով) աշխարհաբարի անյատուկ կանոններ ու ձեւեր կ'աւանդեն։ Անոնց ետքը Ցարգոյեանն ու Հոլովները նոյն սիալ դրութեան առաջին ենթականերն են. օրինակի համար, Ռ ով յոգնակիի կանոնը կը պարտադրեն աշխարհաբարին վրայ, և իբր բացառիկ յոգնակիներ ցոյց կուտան ցի, կան, եան վերջաւորող և ուրիշ կարգ մը բառեր որոնց յոգնակին է ով կ'ըլլայ... եղեր, տեսական-տրականը, ինչպէս և միւս հոլովներն ալ — հետեւաբար — նոյն ձեւերէն առաջ կուգան և կ'ըլլան եղեր Պոլսեցիի, Պոլսեցւոց, Պոլսեցւոցմէ. բոյսոմականի, բոյսոմականաց. բոյսոմականցմէ. Հրեայի, Հրեից. Հեղինէի, Հեղնդաց. Ցոյնի, Ցունաց. կանայի, կանայց, կանայցմէ և այլ համանման արատաւորութիւններ։

Դարձեալ, կ'աւանդեն երկարձիգ շղթայ մը հոլովումներու որոնք ընդհանուր կանոնին բացառութիւններն են՝ իբր թէ։

Մեր խոնարհ կարծիքով, սխալ է և նախապաշարումի ու սովորամոլութե՛ն արդիւնք՝ մտածել թէ այդ ամէն ձեւերն ու պէսպիսութիւնները աշխարհաբարի յատուկ են, թէ քերակ-նին պարքն է զանոնք նոյնութեամբ աւանդել, նուիրագործել և կիրառութիւնը պարտադրել։ Ասիկա կը նշանակէ աշխարհաբարի հոսանքին դէմ թիավարել, և արդի գործածական ու ժողովրդական լեզուն պարզութենէ և կանոնաւոր ընթացքէ մը շեղեցընել։

Ի՞նչ են, ապաքէն, այդ բազմաթիւ զարտուղութիւնները, եթէ ոչ (ինչպէս վերեւ ըսինք) գրաբարի յատուկ ձեւերուն հետքերը որոնք՝ գրաբարով սնած ու վարժուած գրագէտներու սովորամոլութեամբ՝ մուտ գտած են աշխարհիկ-գրաւոր լեզուին մէջ կամ ռամկօրէն ու գաւառի աշխարհաբարներու մնացորդներ որոնց վերայ աղաւաղ ու քմահաճ ձեւեր ալ աւելցած են հետզհետէ։

Իրաւ է որ Աշխարհաբար քերականութիւններու Մայրը, Այտընեանի Քննականը, այդ բոլոր ձեւերն ալ քաղեր աւանդեր է, իբրեւ ժամանակագրական ցուցակը յիշուած պէսպիսութիւններուն, բայց Այտընեանի Դործը պէտք է նկատել քննական ուսումնասիրութիւն մը, յարացոյց պակեր մը և ո՛չ թէ գործածական դասագիրք մը կամ արդի լեզուին քերականութիւնը յօրինողներուն համար հետեւելի կազապար մը, իր ամէն մասերով։

Մնաց որ 1876էն՝ այն է Քննականի երեւումէն ի վեր գրեթէ կէս դար անցած է և արդի աշխարհաբարը աւելի պարզելու, կանոնաւորելու անհրաժեշտ հարկը զգալի եղած է։ Քերականին պարքն է՝ մանաւանդ նպատակ այդ պարզելու, կանոնաւորելու, ճշդելու գործին, և ո՛չ թէ իբրեւ հիմնական ու կանոնաւոր աւանդել զարտուղին ու անկանոնը, անհարթն ու խանգարեալը։ Հեղինակ, մատենագիր, քերական, ուսուցիչ, հրապարակագիր և ամէն գրական աշխատաւոր, ժողովուրդին հասկնալի ըլլալու համար, հարկա՛ւ անոր գործածած լեզուէ՛ն պիտի ներշնչուին, անո՛վ պիտի չարդրեն իրենց գրական արտադրութիւնը, բայց ա՛ս չի՛ նշանակեր թէ անոնք իրաւունք ունին ժողովուրդին լեզուական խանգարումները, ռամկի ձեւերը ընդունիլ գրական լեզուին մէջ։ այլ՝ ընդհակառակը՝ անոնց իրաւունքն է խանգարումներու առջեւ թումբ կանգնել։ Ազնիւ գործ մը նկատելու էր այս ուղղութեամբ ցոյց տրուած ամէն ջանք և նախանձախնդրութիւն, և քերականին կ'ինկնայ գլխաւոր ու ազդեցիկ դեր մը այդ աղնուական և ազնուացնող աշխատութեան մէջ — ինչ որ վերոյիշեալ ըլլալ կը թուի Դարագաշեանի և յաջորդներուն ուշադրութենէն, որոնք սխալ ուղղութեան մը հետեւելու չեն վարանած՝ ըլլա՛յ գրաբարամոլ համոզումներու, ըլլա՛յ աւելի անչափ պատրուակներու հետեւանքով։ Այդ սխալին մէջ իմալու երկիւղն ու «աշխարհաբարի սէքն է որ գիս տարած է (զուսե) ինչ ինչ չափազանցութիւններու» ինչպէս կ'ըսէ Ս. Սեղբոսեան։ Բայց, լաւագոյն տեսած եմ՝ վերեւ յիշուած նկատումներով՝ իմ Նոր Քերականութեանս մէջ տեղ չտալ, ո՛չ այդ աղաւաղ, ռամիկ ձեւերուն, ո՛չ ալ գրաբարի անճոռնի հոլովումներուն, իմ ուրիշ նոյնատարակութիւններուս մէջ ալ ջանալով որ աշխարհաբար-գրական լեզուն օրէ օր աւելի պարզ, աւելի կանոնաւոր ձեւով աւանդուի նոր սերունդին։ Ինչո՞ւ հարկադրել նորատարմանուկները՝ երկաթ բարակ հոլովումի ձեւեր գոց ընելու։ Ինչ չան այս ամուլ աշխատութենէն։ Անոնք այսօր չատ աւելի կարեւոր ուսանելիքներ ունին. խնայե՛նք անոնց ժամանակը, խնայե՛նք անոնց քրտինքն ու աշխատանքը։

ՍՄԲԱՏ ԴԱՒԹԵԱՆ

(*) Ուզիլ պիտի ըլլար դրել տարակոյսի («3»ով), որ, Քննադատին իսկ բառերով, այսօր «Թէ՛ աւելի ընդհանրացած և Թէ՛ աւելի յարմար և աշխարհաբար լեզուի պահանջումնց» (=ես պիտի նախընտրեի պահանջումներուն ձեւը)։

ԱՅԾՍԷՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԲԱՂԴԱՏՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Անցեալները, հայ խմբագրատան մը մէջ, ուր կը գտնուի դիպուածով, հանդիպեցայ այցելուի մը որ եկած էր գանգատելու թէ Հիւանդանոցի նուիրատուութեանց ցանկին մէջէն «Ազնուալուսը» կամ «Մեծապատիւ»ը վերցուած էր իր մեկ բարեկամին անունն ալ դիզէն, — որուն կողմէ կուգար ապահովագրա, — և որ 95 ղրուշ նուիրած էր։ Պատասխանուեցաւ իրեն, թէ այդ ցանկերը չատ երկար ըլլալնուն՝ տիպոսները կը զեղչուին, տեղի խնայողութեան համար։ Մարդը մեկնեցաւ, դժգոհ դէմքով և բաներ մը մրթմրթալով, չունչը Հիւանդանոցի գրասենեակը առնելու համար անուշա, եթէ անկէ չէր դար արդէն։

Այս սնափառական միջադէպը յիշեցի երէկ, կարդալով Բարիզեան Թերթերու «Զանազան Լուրեր»ու կարգին մէջ, առանց որ և է դրատատ կանի, Զարս միլիոնի նուիրատուութիւն մը պարզ խորագիրը, որուն ներքեւ կը ծանուցուէր թէ մէկը որ իր անունը ծածկել կ'ուզէ (ո՛չ իսկ «բարերար — bienfaiteur» պատուանունը գործածուած էր) գիրանս. հիւանդախնամ հաստատութեան մը նուիրած է 80 հէքդար տարածութեամբ դարատան մը, պարտէզներ, շուրջի անառ մը, 120 խուցէ բաղկացած չէնք մը և 5 վիլլաներ, ընդամէնը չորս միլիոն ֆր. արժէքով։ Այս հողային ու կալուածային նուիրատուութեան կցուած է եղեր 100,000 ֆր.ի հնչուն դրամ, անոնց մատակարարութեան ու խարդաւանման նախնական ծախքերուն համար։

Ու մաքիս մէջ դէմ առ դէմ եկան՝ մէկ նաբուլէոնի նուիրատուն գանգատ ու . . . 200,000 նաբուլէոնէ աւելի գումարի մը նուիրատուին համեստութիւնը, որ իր անուան հրապարակուելուն ընդդիմացած էր, ու պայման իսկ դրած որ ծանուցուի մնայ։ Բաղդատութիւնը այնքան աչքառու էր, բարքերու և մարդասիրական զգացման ըմբռնումի տեսակէտով, որ ո՛չ իսկ խորհրդածութեան պէտք կը թողու, — ինչ որ այս «Այժմէութիւն»ներու հակիրճ սահմանն ալ չի վերցներ։ Կը բաւէ չեչտել ու անցնիլ։ Ցաւալին հոն է միայն որ վերեւ յիշուած գանգատէն տէրը՝ տեսակին մէջ միակը չէ, ու քիչ չատ ամէն կողմ ու ամէն տեղ կը հանդիպինք, մեր մէջ, այդ տիպարներուն։

Գասէր

ԳԻՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

Ինչպէս մեկ վարդատունկերը ծաղիկներու մէջէն։ — Պօրտոյի խառնուրդը կրնայ պրոմներ յաւալ բերել, եթէ պէտք եղածին պէս պատրաստուած չըլլայ։ — Ինչ պէտք է ընել խոշոր ողկոյզներ ունենալու համար։ — Փոքր թթադցութիւն։

Երբ որ և է բան մը կամ իր մը կը սկսի հաղուագիւտ ըլլալ, իր արժէքն ալ բնականաբար կ'աւելնայ. ծաղիկները և մասնաւորաբար վարդերը այս կարգէն են։ Կան վարդատունկի տեսակներ որոնք գարնան եղանակէն սկսեալ մինչեւ ձմեռուան սիկիզները չարունակ կը ծաղկին. ասոնց գլխաւորները անուանելու առիթն ունեցանք արդէն (*). անտարակոյս ծաղկի սիրահար եղողները պիտի փափաքին ունենալ իրենց պարտէզին մէջ վարդատունկի այդ տեսակները որոնք իրենց միշտ բացուող ծաղիկներովը, տեսական փայլ մը կուտան պարտէզներուն։

Սովորական վարդատունկն ալ, ինչ ինչ խնամքներու չնորհիւ, կրնայ ուշան եղանակին մէջ ալ ծաղկիլ բաւական առատօրէն. տեսնենք թէ՝ ինչ ընելու է յաջողելու համար։ Վարդատունկը տարին երկու անգամ ունի. առաջինը կը սկսի գարնան և մայիսի կամ չատ չատ յունիսի մէջ կը վերջանայ. երկրորդը քիչ վերջը կը սկսի և իր գործունէութիւնը ցոյց կուտայ, գարնան մէջ արձակուած ճիւղերուն ծայրերէն նոր ճիւղեր արձակելով. այդ նոր ճիւղերը, չարունակ բացուող վարդատունկի տեսակներուն մէջ, գրեթէ միչտ կոկոններով կը վերջանան։

Եթէ յուլիս կամ օգոստոս ամիսներում, սովորական վարդատունկերը յօտելու ձեռնարկենք, գարնան մէջ արձակուած ճիւղերը մասամբ կարճեցնելով, տակը ու վտիտները բոլորովին հանելով և այսպէս վարդատունկը թեթեւցնելով, այն ատեն երկրորդ ամումն յաւալ պիտի գան աւելի զօրաւոր չիւղեր որոնք անխուսափելիօրէն պիտի վերջանան կոկոններով։ Այն վարդատունկերը որոնց ծաղիկները, գարնան մէջ, հեղձեալ կըլլան ու ասոնց սպասելու որ տունկին վրայ թառամին, ամէնէն աւելի կը ծաղկին աշնան մէջ, երբ վերոգրեալ յօտման գործողութեան ենթարկենք զանոնք։ Ամառներու մէջ վարդատունկն ալ ձմեռը կը ծաղկի. երբ յօտելու ըլլանք գարնան սկիզբները, ձմրան ցօղերը չկոսած, կոկոնները կը սկսին երեւալ. այն ատեն պէտք է ներս առնել այդ ածուները և ջերմանոցին մէջ շարել. ձըմեռուան ամբողջ եղանակին մէջ, վարդն անպակաս կ'ըլլայ անոնց վրայէն։ Յաւելու գործողութեան հետ միասին, պէտք է նաեւ երբեմն երբեմն ջրել վարդատունկերը, մասնաւորաբար երկրորդ ածումի միջոցին, գլխաւորաբար հեղուկ աղբերով։ Այս խնամքներուն չնորհիւ, աշնան կոկոնները աւելի առատ, ուժով և խոշոր կ'ըլլան։

.·. Քանի քանի անդամներ առիթ ունենանք միտիու կոչուած հիւանդութեան վրայ խօսելու. չատ անգամ, այդեղգործները ապահով ըլլալով հանդերձ կապոյտ արջասպով պատրաստուած Պօրտոյի խառնուրդին վրայ, սկսած են գանգատիլ անոր յաւալ բերած այրուածներէն. այս դէպքը Ցարգոյի մէջ ալ տեղի կ'ունենայ երբեմն, ամէն անգամ որ Պօրտոյի խառնուրդը պէտք եղած խնամով չէ պատրաստուած։ Կապոյտ արջասպը ջուրին մէջ հալեցնելէ վերջը, անոր մէջ ձգելու է, կտոր մը արեւածաղկի թուղթ (papier de tournesol) զոր կարելի է ճարել դեղարանէ մը. ասոր երկու գոյնովը կայ, կապոյտ և կարմիր. պէտք է որ կապոյտ արջասպին մէջ ձգուած կտորն ալ կապոյտէն ըլլայ. քիչ վերջը կը սկսի կարմիրի և լուծոյթին վրայ լողալ. միւս կողմէն կրախառն ջուրը պատրաստելով, կը սկսինք զոյն պարզել կապոյտ արջասպի լուծոյթին վրայ. արեւածաղկի թուղթին կտորը որ նախապէս կապոյտ և վերջը կարմիրի վոխուած էր, դարձեալ կապագոյն ըլլալ կը սկսի. այդ թուղթը երբ թեթեւ կապոյտ գոյն մը առնէ, պէտք է դադրեցնել կրախառն ջուրին յաւելումը. այս վիճակին մէջ պատրաստուած Պօրտոյի խառնուրդը ո՛չ թթու է և ո՛չ ալ կալաքային. այս տեսակ խառնուրդի մը գործածութենէն, որթատունկի տերեւի այրումներ չեն պատահիր, մանաւանդ երբ ձարձատիչ ջրհանը (Ֆիսկիի բուլմպասը pulvérisateur) խիստ անոր կերպով չոգիացնէ Պօրտոյի խառնուրդը։

Գործածութիւն գործածուոր ալ, յաջողութեան մէջ տարբերութիւն կրնայ տեսնուիլ. կան դիրութիւններ որոնք միօրինակ կերպով չեն կատարեր խառնուրդին ցրուկումը. տեղ տեղ չատ, տեղ տեղ ալ քիչ կը կատարեն. առաջին պարագային մէջ այրում յաւալ կուգայ, երկրորդ պարագային մէջ ալ, հիւանդութիւնը կը չարունակէ իր աւերը, որով այդեգործը միչտ կը տեսնէ հակառակ իր ըրած զոհողութեանց։

Հետեւաբար, թէ՛ պէտք է լաւ պատրաստել Պօրտոյի խառնուրդը և թէ միօրինակ կատարել անոր սրսկումը։

.·. Լաւ հասունցած խաղողի ընտիր ողկոյզներ ունենալու համար, պէտք է տեւական հսկողութիւն մը ի գործ դնել որթատունկերուն վրայ, երբ մանաւանդ ատանք թելերու վրայ առնուած և կամ պատի մը երկայնքը անկուած են։

Տեսանենք թէ ինչ բանի մէջ կը կայանայ այդ հսկողութիւնը. տարբոյն սա՝ ամիսներուն մէջ, ողկոյզները երբեմն երբեմն աչքէ անցընելով, որ և է պատճառաւ աւրուած, թոռմած կամ չորցած հատիկները, սրածայր մկրատով մը հեռացնելու է։ Այս գործողութիւնը կատարելու պատրուակա, խաղողին հատիկներուն վրայ գանուած և անոնց խոնաւութենէն պահպանմանը յատկացուած թեթեւ մոխրանման փոչին թափելու չէ. ողկոյզները միչտ ուշադրութեամբ ձեռք առնելով կրնանք յաջողիլ։

Երբ այնպիսի ողկոյզներ գտնուին որոնք մէկ քանի խոշոր և հաստ տերեւներով ծածկուած են, պէտք է այդ տերեւներէն մէկ քանին ալ փրցնել, որպէս զի տակը պահուրտած ողկոյզը կարենայ հասունցնալ ամբողջովին. նոյնպէս երբ ողկոյզին մէկ կողմը պատին և կամ քովը դեռեղուած նեցուկին դարձած ըլլալով, ողկոյզին այդ երեսը չպիտի կրնայ պէտք եղածին պէս հասունցնալ, պէտք է ողկոյզը ուշադրութեամբ կէս մը պրկել իր կոթին վրայ և այդ կողմը դարձնել արեւին։

Վերը ըսինք թէ ի հարկին տերեւներուն մէկ մասն ալ պէտք է փրցնել, ողկոյզները օդին և արեւին ազդեցութեանը ենթակայ ընելու համար. միայն թէ այս գործողութիւնը մէկ անգամէն կատարելու չէ. պէտք է 2-3 անգամէն կատարել զայն. հակառակ պարագային մէջ, այդ ողկոյզները կրնան արեւին յանկարծական ազդեցութենէն վնասուիլ և նոյն իսկ այրիլ։

Ն. Գ. ԳԱԼՅԱՑԵԱՆ

ՓՈՔՐ ԹԹԱԴՑԱՑՈՒԹԻՒՆ

(Ս. Մ. Պոլիս).— Հաւը, մէկ զուգաւորութենէ վերջ, բաւական ատեն արգասաւորած կ'ըլլայ. երբեմն մէկ զուգաւորութիւնը, մէկ ամսուան համար լիուլի կը բաւէ. հեռաւեաբար 18-20 հաւու համար, մէկ աքաղաղ բաւական է. միայն թէ աքաղաղները, չատ անգամ մէկ քանի հաւերու միայն կը չնորհեն իրենց ուշադրութիւնը, որով բացը մնացողներ կրնան գտնուիլ. այս պարագան նկատողութեան առնելով, 10-12 հաւու մէկ աքաղաղ յատկացնելը աւելի խոհեմութիւն է։

Ցարգոյի մէջ, հաւազգիներու ամէնէն ընտիր ցեղերը հետեւեալներն են. Houdan, Flèche, bresse և Faverales։ Ասոնց հակիրճներէն ունենալու համար կրնաք դիմել սա հասցէներուն. — Voitellier, Houdan (Seine-et-Oise) France։ Gambais, Rculier-Arnoult (Seine-et-Oise) France։ J. Philippe, Houdan։ Բան մեզ՝ լաւագոյն է ասոնց վառեակներէն բերել, իրենց աքաղաղներովը. այս միջոցը աւելի ապահով է և համեմատաբար աւելի ժան։

ԲՐՔՆԻՔԻ ՀԱՅ-ՀՌՈՄԷԱԿԱՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹԻՆԷՆ ՊԱՏՇԱԽՕՆ ՄԸ

Մայրաքաղաքս հաստատուած Բրքնիքցի Հռոմէական ծոռոթ ազգայիններու կողմէ հետեւեալն ստացած ենք՝ հրատարակութեան խնդրանքով.—

Ներկայ ամսոյս 8 Թուականաւ Բրքնիքի հասարակութեան կողմէ հանրագրութիւն մը մատուցուեցաւ մեր Պատրիարքարանի Վարչական Խորհուրդին, որուն մէջ բացարձակապէս բողոք կը բառնային Սրվազի եպիսկոպոսական ընտրութեան դէմ և քուէարկութեան միջոցին ապօրինութիւն գործուած ըլլալու մասին։ Խորհուրդը սկզբան նկատողութեան առաւ խնդիրը, բայց յետոյ այլեւայլ պատճառաբանութեանց համար որոշուեցաւ խնդիրը լուծուած համարել։ Բայց մենք, ինչպէս որ չատեր ըսին, չկրծուելու համար թէ նոր խելքերնիս գլուխնիս կուգայ, հարկադրուեցանք մի քա՛ մի՛ոջմէ մանրամասնաբար տեղեկագրել անցուդարձը։

Նախ, երբ Քէչէճեան Լեւոն վ. պաշտօնով Սրվազ գնաց քուէարկութեան, մենք ալ պէտք եղած աչալրջութեամբ սկսանք հետաքննել խնդիրը. երբ Քէչէճեան Վ. Սրվազէն և Բրքնիքէն չկրթուցաւ քուէ չահել, ոգի՛ բռին, դանդ գոչեց կինը ջղադրգիռ չեչտով։ Օթթո, ըսէ՛ նայիմ, ո՞վ է վանդակին մէջ կեցող կարմիր գդակով մարդը։

— Օ՜հ, կայսառ աղայ մըն է։ Հոն դրի զինքը, որովհետեւ իմ խումբիս ամէնէն բանիմաց մարդն է։ Հարկ եղած հրամանը տուած եմ, հետեւաբար կրնաս ինքզինքդ վատահել անոր։

— Այնպէ՞ս կը կարծես, հարցուց կինը եղական չեչտով։

— Չե՞ս ախորժիր անկէ... ինչո՞ւ համար... Կը ճանչնա՞ս միթէ...

— Ինծի այնպէս կուգայ որ տեսած եմ այդ մարդը։

— Ո՞ւր։

— Չեմ գիտեր։ Երկա՞ր ատենէ ի վեր ձեր քով կը գտնուի։

— Ոչ։ Բայց կ'ուզեմ ատանկ կորովի երիտասարդներ իմ ծառայութեանս մէջ ունենալ։

Կինը լուռ մնաց, դիտելով այդ մարդը, որուն նայուածքները իր վրայ ուղղուած ըլլալուն համար, աչքերը անդին դարձուց։

— Պա՜հ, աւելի լաւ պիտի ըլլայ որ այսչափով բաւականանք այսօր, մըրմնջեց գաղանաղուսը։

— Կը կարծե՞ս որ պիտի ընկրկիմ, գոչեց սիրուհին, տարառալով, կարմրցած նիզակին ծայրը մարմնոյն վրայ զգալով գոգցես։

— Կրո՛ղ։

— Օ՜հ, ներս մտենք, ըսաւ կինը։

(Շարունակելի)

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹՈՐԹՈՆԸ — 143 —

ՅԱՆԻԷԼ ԼԲՋԻԷՕՐ

ԿՆՈՋ ՄԸ ԿԵԱՆՔԸ

ԶՈՐԻՈՐԴ ՄԱՍ

ԴԻՄԱԿԱՒՈՐ ՄԵՂՍԱԿԻՑԸ

Բ.

ՕՐՈՑԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

—Կ'ընդունիմ որ հիանալի բան մը ըլլայ։ Աղդեցիկ մարդ մը չատ աշխատեցաւ որ չոսիզուիմ Հռոմէն մեկնելու։ Ինծի միջոցներ ընծայուեցան հոս մնալու, բայց խորհրդաւոր գեղուհի, խոստովանէ՛ որ քու սէրդ զիս վար դրաւ. քու սէրդ իմ հանճարս է, իմ հեշտանքս ու հպարտութիւնս, յարեց Օթթո, մանկամարդ կինը գրկելով եռանդագին։

Մանկամարդ կինը բան մը չխոսուվանեցաւ։ Անգամ մըն ալ ինքզինքը պարակեց սիրային խորամանկութեան արդիւնք եղող այն հնարքներուն չնորհիւ, որով կը գերազանցէր մանկամարդ կինը։ Ամէն ինչ մոռնալ կեղծելով ու խելայեղ ձեւանալով՝ գաղանաղուսային զգայութիւնները և անփառութիւնը կը գրգռէր։ Իսկ Օթթո Բէրքօվից չէր կրնար հարկ եղած պաղարիւնութիւնը ցոյց տալ իրենց բարոյական մենամարտին մէջ։ Ցանկարծ մանչիւններ թնդացին օդին մէջ։ Այն ինչ Բէրքօվից ու իր սիրուհին կը մտենային Օրոյի հրապարակին, վայրի նուագահանդէսը աւելի խլացուցիչ կը դառնար։

— Կենդանիներուն ճաշը կը բերեն, ըսաւ գաղանաղուսը։ Հրամայեցի որ լաւ մը կշտացնեն զանոնք, վանդակ մանելէդ առաջ։

— Որպէս զի իմ տեղդ մարմնա լափելու ախորժ չունենան ալ եւս, դիտել տուաւ կինը։

Այս վերջինը կը կատակբանէր, բայց իսկոյն գունատած էին չրթունքները ու թեթեւ սարսուռ մը կար ձայնին մէջ։

—Ոչ մէկ բան քեզ կը բռնադատէ վանդակին մէջ մանելու, յարեց Օթթո։ Պիտի նախընտրէի հոն չտեսնել ձեզ։ Թէեւ վրատահ եմ որ առանց ո և է վտանգի գոհացում պիտի տա քմայքդ, բայց մեծ հաճոյք պիտի պատճառես ինծի, հրաժարելով այդ քմայքէդ։

— Հրաժարի՞լ մի։ Բայց այդ բանին համար միայն հոս եկած եմ։

— Վախեդ պիտի մեռնիս։ Բոլորովին ուժգունած ես արդէն։

— Եթէ վախ չըլլար գործին մէջ՝ իր զուարճալի հանգամանքը կը կորսնցնէր, ըսաւ այդ արատառց ու քմահաճ կինը։

Երկուքն ալ կանգ առին Օրոյի հրապարակին վրայ նայող կալերիին մէջ։ Վարի գաղանները բոյր մը կը բարձրանար ընդարձակ բակէն։ Եօթը-ութը վանդակ չարուած էին ուղղանկիւնին մէկ կողմին վրայ, հին սիներուն առերեւոյթ խարիսխներուն երկայնքը։ Ստուերը կը տարածուէր անոնց վրայ, մինչ արեգակը կը տաքցնէր սալաքարերու միւս մասը, փայլեցնելով ոսկիի մանրիկներ, որոնք մարմարին մէջ ընդելուզուած էին։ Ատանք մնացորդներն էին սքանչելի մոզաիքներու, որոնց լաւագոյնները պահուած են Քուրինալի մէջ, Ոսկեզօծ Բակ անունը կրելով։ Սպասաւորները երկաթէ վանդակորմին մէջէն կը նետէին մսի արիւնոտ կտորներ, զորս երկաթէ կեռերով կ'առնէին չորս անիւներու վրայ թաւալող մնուտկի մը մէջէն։ Տիոմնի վանդակին առջեւ հասած ատենին, գաղանաղուսը ըսաւ.

— Իր ուտելիքը դուք պիտի տաք անձամբ։

Մանկամարդ կինը բան մը չխոսուվանեցաւ։ Անգամ մըն ալ ինքզինքը պարակեց սիրային խորամանկութեան արդիւնք եղող այն հնարքներուն չնորհիւ, որով կը գերազանցէր մանկամարդ կինը։ Ամէն ինչ մոռնալ կեղծելով ու խելայեղ ձեւանալով՝ գաղանաղուսային զգայութիւնները և անփառութիւնը կը գրգռէր։ Իսկ Օթթո Բէրքօվից չէր կրնար հարկ եղած պաղարիւնութիւնը ցոյց տալ իրենց բարոյական մենամարտին մէջ։ Ցանկարծ մանչիւններ թնդացին օդին մէջ։ Այն ինչ Բէրքօվից ու իր սիրուհին կը մտենային Օրոյի հրապարակին, վայրի նուագահանդէսը աւելի խլացուցիչ կը դառնար։

— Կենդանիներուն ճաշը կը բերեն, ըսաւ գաղանաղուսը։ Հրամայեցի որ լաւ մը կշտացնեն զանոնք, վանդակ մանելէդ առաջ։

— Որպէս զի իմ տեղդ մարմնա լափելու ախորժ չունենան ալ եւս, դիտել տուաւ կինը։

Այս վերջինը կը կատակբանէր, բայց իսկոյն գունատած էին չրթունքները ու թեթեւ սարսուռ մը կար ձայնին մէջ։

—Ոչ մէկ բան քեզ կը բռնադատէ վանդակին մէջ մանելու, յարեց Օթթո։ Պիտի նախընտրէի հոն չտեսնել ձեզ։ Թէեւ վրատահ եմ որ առանց ո և է վտանգի գոհացում պիտի տա քմայքդ, բայց մեծ հաճոյք պիտի պատճառես ինծի, հրաժարելով այդ քմայքէդ։

— Հրաժարի՞լ մի։ Բայց այդ բանին համար միայն հոս եկած եմ։

— Վախեդ պիտի մեռնիս։ Բոլորովին ուժգունած ես արդէն։

— Եթէ վախ չըլլար գործին մէջ՝ իր զուարճալի հանգամանքը կը կորսնցնէր, ըսաւ այդ արատառց ու քմահաճ կինը։

Երկուքն ալ կանգ առին Օրոյի հրապարակին վրայ նայող կալերիին մէջ։ Վարի գաղանները բոյր մը կը բարձրանար

Առիւծին բարկութիւնը սոսկալի կերպով ի յայտ կուգար։ Ոլորնէք շեփորներներու ամէն տեսակները կը հնչէին իր կսկորդին մէջ, սրատմիկ ու սոսկալի աններդաշնակութեամբ։ Առիւծը անդադար կ'երթեւեկէր վանդակին մէջ։ Իր յուշիկ քայլերը աւելի ազդու կը դարձնէին իր մոլեգին կատաղութիւնը։ Մանկամարդ կինը խանդավառութեամբ կը դիտէր այդ սքանչելի գազանը։

—Սա կեռը առէ՛ք, եթէ երբեք ձեր փոքր ձեռքերուն համար ծանր չէ, ըսաւ գաղանաղուսը։ Սա միայն կարը մը տուէ՛ք Տիոմնին, որպէս զի յիշոյ ձեր մասաքը Թալլարի իր վանդակին մէջ։

Թիսագեղ կինը երկաթէ կեռին կոթէն բռնեց այնպիսի դիւրաթեքութեամբ մը որ իր նիհար բազուկներուն ջղային կորովը ի վեր կը հանէր։ Բայց երբ դէմքը դարձուց արիւնոտ ու գարշելի մնուտկին, զոր դէպ ի իր կողմը կը քշէին ծառաները, զգացած նողկանքէն ընկրկեցաւ։

—Բէ՜հ, գոչեց Բլոտիա Ֆրանսերէն լեզուով (Օթթոյի հետ այդ լեզուով կը խօսէր)։

—Ինչ մը արիութիւն ունեցէք, ըսաւ գաղանաղուսը։ Կը վստահեցնեմ ձեզ թէ կարեւոր է համակրութիւնը չահիլ այդ անհնարին գազանին։

—Պիտի նախընտրէի Տիոմնի կողմէ լափուիլ, գոչեց մանկամարդ կինը, երկաթէ կեռը մեկդի նետելով։

—Ինձմէ՞ ոչ։ Կ'ուզեք վայրի կենդանիներու դիմադրուելէ, մինչ ձեր զգացած նողկ

դուռ պարտելով սկսաւ Թոքատի և Կիւրինի մէջ քաւէ մտալ, իրեն հետ ունենալով նաեւ ընկերներ, և այսպէսով երբ քուէարկութեան սկսաւ, իր աչխատութեան վարձը ստացաւ, ինքզինքը 190 քուէով եռանուն ցանկի կարգը դասեց, մինչդեռ հաւիւ 70 ատն գտնուող նոյն քաղաքաց մէջ կարելի չէր այդքան քուէ ստանալ. եթէ նոյն իսկ ամէն անձ իրեն քուէ տուած ըլլար, և օրորոցի տղայոց քուէներն ալ առնել հարկ ըլլար, կրկին այս 190 թուանշանը կարելի չէր։ Մենք նոյն ատեն Պարիւարքարան դիմեցինք, խնդիրը պարզելով անաչառ քննութիւն պահանջեցինք, բայց երեսի վրայ մնաց մեր խնդրանքը։ Կրկին յաւուկ գրութեամբ Պարիւարքարանէն խնդրեցինք որ Պոլիս գտնուող Բրգնիքցիքս, որ նոյն թեմի պատկանող ընտանեաց ալբ անձինք ենք, և առժամապէս տեղս կը գտնուինք Նիւթական չահու պատճառաւ, անօրինութիւն մը չնորհուի քուէարկելու եպիսկոպոսի ընտրութեան. այս չնորհէն ալ մեզի զրկեցին։

Ի վերջոյ, երբ Սինոդը գումարուեցաւ, դարձեալ թէ՛ Պոլիս և թէ՛ Բրգնիք գտնուող հասարակութիւնս հարիւրաւոր ստորագրութեամբ դիմում ըրինք, թէ հարկ է օրէնքի տրամադրութեան համաձայն ընտրութիւն կատարուի և եռանուն ցանկի կարեւորութիւն չտրուի, վասն զի կանոնի հակառակ և քուէ չորթելով կազմուած է այդ եռանուն ցանկը, ինչ որ դարձեալ անպէսի մնաց։ Իսկ միւս կողմէ Թոքատցի ազգայինք Պարիւարքարան դիմելով Ներսէս Վ. Պաղտիկեանի և Միքայէլ Վ. Աստուածատուրեանի անունները յայտնեցան ցանկէն ջնջել, իսկ մենք —Բրգնիք՝ Սբվազի եպիսկոպոսական թեմի մէկ երրորդ մասը կը կազմէ— համամտութեամբ և միաբերան չկրցանք Բէյշէհեան վարդապետի անունը ջնջել ցանկէն, մինչդեռ մեր բոլոր արդարացի և օրինաւորութեան սահմանի մէջ կը գտնուէր, առանց կամապաշտութեան և կամ քմահաճոյքի ծառայելու նպատակաւ։

Ուրեմն տեղն է հարցնելու թէ, երբ Պաղտիկեան և Աստուածատուրեան վարդապետներուն անունները ջնջուեցան ցանկէն, հետեւաբար Հ. Յովհաննէսը եռանուն ցանկին մէջ մնա՞ թէ ոչ, քանի՞ կ՚ելլ թէ ո՛չ եղած պիտի ըլլայ, այն համոզմամբ որ Բէյշէհեան Վրդ. ընտրուեցաւ նոյն պաշտօնին, առանց դնահատել ուղելու Հ. Յովհաննէս վարդապետի արժանիքը և յարգութիւնը։ Թէպէտ մենք թէ՛ անցեալ և թէ՛ այս տարի մեր եկեղեցական բարձր իշխանութեան դիմելով տեղեկացուցած ենք եղելութիւնը, և կրկին կը սպասենք իր վերջին որոշման և հրամանին։ Հակառակ պարագային, եթէ այս յոյսն ալ իր դերեւ ելլէ, այն ատեն Պարիւարքարանը պիտի հանի մեր Բրգնիքի մասին ո և իցէ ուրիշ անօրինութիւն մը ընել, վասն զի մեզի համար անկարելի է ընդունիլ անձնաւորութիւն մը իբր Առաջնորդ և եպիսկոպոս, քանի որ մենք ո՛չ ընտրած և ո՛չ սիրած ենք զինքը։

Այս առթիւ է որ, Մեհմուտի Ախպար շաբաթաթերթը 4484 թուանամարաւ լրագրոյն Պարիւարքարանի Լուսերու բաժինն մէջ Բրգնիքի հասարակութեան կողմէ տրուած բողոքագրին լուրը հրատարակելով, խմբագրութեան կողմէ քննադատական մը ևս աւելցուած էր, որով կ՚ուզէր մեզի համոզել թէ եղած ընտրութիւնը խիստ արժանաւոր և օրինաւոր հանգամանաց ներքեւ է։ Ի սկզբան զարմանքնիս մեծ եղաւ, բայց ապա մտաբերելով նոյն թերթին ուղղութիւնը, զարմանքնիս ծիծաղի փոխուեցաւ։ Բան ինքնին, շատ դիւրին է բառարանը աչքի առնել առնել և գովասանական ածականներ հաւաքելով վերագրել իր պաշտպանեալին, և կամ օգի մէջ խօսքերով, այսինչ պաշտօնները վարած է գաւառաց մէջ և յաջողութիւն ցոյց տուած ըսելով, մինչդեռ իրականին մէջ բան մը չկայ և ոչինչ կ՚երեւի։ Բայց որովհետեւ Բրգնիքցոց ընտրելիին Հ. Յովհաննէս վարդապետի մասին միշտ դրուատանք և յարգանք վարուած են տեղական հասարակութիւնը և նոյն իսկ ամբողջ լրագրութիւնը, այս անգամ նոյն լրագիրը իբր նորաձեւութեան նմոյշ և Բէյշէհեան վրդ.ը Թորոսեան վրդ.ի համահաւասարցնելու նպատակով չմնծու խօսքերով և չեղածը եղած պատճառելու միտումեամբ, կ՚ուզէ կամաւոր սուտերը մեզ կլլեցնել տալ։ Ցիշեալ թերթը արդեօք կրնայ Բէյշէհեան վարդապետի մէկ ալարքը մատնանշել, որ հարութեան ծառայութիւն մատուցած համարուի, մինչդեռ մենք ճակատագրաց կրնանք մէջտեղ դնել և շօշափելի փաստերով ու օրինակներով կը հաստատենք Հ. Յովհաննէսի մատուցած ծառայութիւնները հանրութեան, որ այսօր նոյն իսկ մեր աչքին առջեւ կը գտնուին։ Թորոսեան Հ. Յովհաննէս Ս. վարդապետ գրեթէ 25էն աւելի երիտասարդ աշակերտներ հասցուցած է, թէ՛ կղերական և թէ աշխարհական, որոնք ճարտար հայկական, ուսուցիչ, քարոզիչ, բժիշկ, ճարտարապետ, վարիչ, հայն հայն եղած, մեծ պաշտօնք են Նորին Գերապատուութեան և իրենց պատկանեալ հասարակութեան։ Արդ, փոխանակ մեզ հրաւէր կարդալու և խրատելու որ Բէյշէհեան վրդ.ի ընտրութիւնը ընդունինք, աւելի աղէկ կ՚ընէր, որ բարեհաճէր քիչ մը մօտէն տեղեկանալու խնդրին և մեր իրաւացի բողոքներուն արդար ըլլալը, փոխանակ այլոց հաճոյից դերակատար ըլլալու, և այն ատեն պիտի հակոնր ճշմարտութիւնը, եթէ ուզէր անկողմնակալութեամբ և առանց ակնկալութեան ուսումնասիրելու։ Արդ, իր մեզ տուած խրատը իրեն փոխանցելով կ՚ըսենք թէ «Պարտ է մարդոյ նախ ուսանիլ և ապա ուսուցանել։»

ՎԱՐԴԱՎԱՌ

ՈՒԹՈՏԱԳՆԱՅՈՒԹԻՒՆ ԴԷՊ Ի ԽՈՒԼԱՎԱՆԹ

Ինչպէս որ ամէն քաղաք կամ գիւղ իր տարեկան կրօնային հանդէսներն ունի, որս միջոցին ընտանիքի բազմաքաղ հայրը, արհեստաւորն ու խանութպանը առիթ կը գտնեն քիչի մը կազդուրուելու և մտամտիք իրենց ներքինի զբաղելու, իրենց մտքի բարկամներու խումբով մը, Մէղրէցին, որուն յատկանշական մէկ կողմն ալ հաճոյքն ու զբօսանքն է, չէր կրնար բացառութիւն մը կազմել։ Եւ իրաւ ալ տարուան մէջ Մէղրէի ժողովուրդն ունի մասնաւոր տօնական օրեր, որս միջոցին ան կը տարբէ հանդէսներ ու խրախճանութիւններ։ Այսպիսի հանդիսական օրերն են, որոնք դիտող աչքերու կը պարզեն այլազան նորութիւններ կամ երեւոյթներ՝ ցուցադրուած զանազան գիւղերու բնակչութենէն, որոնք իրենց նկարագրի, բարքերու և սովորութիւններու իրական պակերներն ու տիպարները կը ներկայացնեն հոն։ Ինչո՞ւ չաւելցնենք՝ անմիջապէս թէ այսպիսի տօնական օրերու մէջ կազմակերպուած ուրախութիւններն ալ նկատի առնուելիք կողմերն են ժողովուրդի մը, որ կուգայ իր հոգեկան առանձնայատկութիւնները ցուցադրել հոս ու հոն։

*. Մէղրէի հիւսիս-արեւմտեան կողմը քանի մը անմշակ բլուրներու գոգը կը հանգչի Խուլվանքը, քաղաքէն կառքով գրեթէ մէկ ժամ հեռաւորութեամբ։ Վանքին ներկային վրայ ադրարառնալէ առաջ պիտի փորձեմ անոր մօտաւոր անցեալի մասին քանի մը ամփոփ տեղեկութիւններ տալ ընթերցողներուն։

Ասկէ գրեթէ 9 10 տարի առաջ Խուլվանց որքանոցը հաստատելու համար Մէղրէցի քանի մը ազգայիններու ջանքովն ու հաստատութեան կամաւոր նուէրներով կը կանգնուէր վանքին կուշտին, հիւսիսին սենեակներուն կից երկյարկանի շէնք մը՝ իր սենեակներով ու սրահներով, որուն մէջ ատեն մը Պետրոս էֆ. Սրապեանի հսկողութեան տակ կը խնամուէին 30—40 մանուկներ։ Որքանոցն ունէր իր դպրոցական անհրաժեշտ պէտքերը, բոլորն ալ իբր նուէր հաւաքուած, ինչպէս նաև արհեստանոց մը ուր որբերը կը մարզուէին ոստայնանկութեան, դերձակութեան և ուրիշ արհեստներու մէջ։ Որբերուն ամէնէն սիրած զբաղումն էր պարտիզպանութիւնը, ընդարձակ պարտէզին մէջ յաւուրց մասերով, զոր շատ լաւ կը յիշեմ, ասկէ 8 տարի առաջ տեսած ըլլալով։ Որքանոցը ամսէ ամիս Պարիւարքարանէն կը ստանար 15 օսմ. ոսկի կարեւոր գումարը։ Ասով հանդերձ, հասարակութիւնը օտար որքանոց-ներուն մօտ հայ որքանոցի մը գոյութեան յարատեւութեանը մասին թէեւ նոխանձանդիր, սակայն օրին մէկը ցուելով կը տեսնէր որքանոցը լքման դատապարտուած, ու խեղճ, անպաշտպան տղաքն ալ ասդին անդին ցրուած։ Նկարագրի յատկանշական կողմն է արդէն ձեռնարկ մը հաստեղով սկսիլ, առանց անոր յարատեւմանը համար հաստատուն եկամուտներ երաշխաւորելու։ Երախտագիտութեամբ կը յիշենք այդ շէնքերը հաստատողներուն անունները, սակայն չպիտի ամաչիմ ըսել, թէ այդ շէնքերը կը գործածուին տարուան մէկ քանի ամիսը շերամաբուծութեան և մէկ ամիսն ալ ուխտաւորներու քնակութեան համար. եթէ հեռատեսութեամբ՝ շէնքերը քաղաքին մէջ չմնային, և աղոց համար ուսուցիչներ վարձելու դրամն ալ եթէ տնտեսուէր, զանոնք Կեդր. Վարժարանը ղրկելով, այսօր տեղւոյս որքանոցը յարատեւ վիճակ մը կ՚ունենար։ Հակառակ պարագային, շէնքերը կանոնաւոր վարձք մը կը բերէին և կամ ազգ. վարժարանի կարեւոր մէկ պէտքը կը լրացուէր։ Անաւասիկ այն քանի մը խորհրդածութիւնները, որոնք կարծեմ անհրաժեշտ էին ներկան դիտելէ առաջ։

*. Խուլվանքը(*) առանց Վարդավառի ոտին հետ կապ մը ունենալու, Մէղրէցին սովոր է ամէն տարի ընտանիքներով գալ անցընել քանի մը շաբաթներ վանքին մէջն ու շրջակայքը։ Վարդավառէն շաբաթներ առաջ ուխտագնացներու ժողանցումն է որ կ՚երկարի Մէղրէէն դէպի վանք։ Թէև ուրիշ վանքեր ալ ունի Մէղրէցին, սակայն վերջինը տեսակ մը գուրգուրանքով կը յիշէ Խուլվանքը, չնայելով անոր հեռաւորութեան։ Խուլվանքը իր ջրառատ բլրակներով ու հին գերեզմանաքարերով միտ ժողովուրդը իրեն կարթած է։

Շաբաթ երեկոյ, յուլիս 28, Վարդավառի նախորդ իրիկունը, տեղացիք երթ կ՚ընեն դէպի Խուլվանք։ Ճամբան, որ ամբողջ տարին գրեթէ ցանցառ, համրուած երթեւեկներ կ՚ունենայ, այդ օրը կարծես ոգեւորուած է։ Կառքերուն երթեւեկը մէկ կողմէն, հեծելանիւները միւս կողմէն։ Քիչ մը անդին ձիաւորը իր մարակը կը շաչեցնէ վէսօրէն, և աւելի հեռուն «տապանակ ուխտ»ով գացողներու ամբողջ խումբը, կիներ ու աղջիկներ մանուանդ, որոնք բոլոսն, ամէն գիւղիգական յոգնութիւն յանձն առած են մը՝ միայն իրենց ուխտը ընդունելի ընելու գոհունակութեան կայծը կուրծքերնուն տակ, կը շտապեն արեւմարէն առաջ տեսնելու վանքին ամենաբարձր բարձունքներու և անկուած գերեզմանաքարերու կառարները, որոնք կէս ժամ հեռաւորութենէ բարի-գալուստ կը մաղթեն յոգնավատակ ուխտաւորներուն։

Այս երթեւեկը նոյն ոգեւորութեամբ ու եռանդով կը շարունակուի մինչեւ գիշերուան 3, երբ այլեւս կը դադրին ճամբաներու աղմուկն ու փոշին, յաջորդ օրը վերսկսելու համար։

ՇԻՆԴ ՄԷԿ ԺԱՄ ՀԱՄԱՐ. տեւողութենէ վերջ չորս ընկեր կառքէն վար կը ցատկենք։ Թէեւ ուրիշ շատ անգամներ այցելեր էի վանքը, սակայն այս պահուն տարբեր երեւոյթի մը ականատես կ՚ըլլամ։ Վանքին առջեւ գտնուող պարտէզին ամէն անկիւնը ընտանիքներու խումբեր, բոլորն ալ ընթրիքի պատրաստութեամբ զբաղած. ծառերու ստուերէն կախուած լապտերները պարտէզին գեղեցիկ ու սիրուն տեսք մը կուտան։ Կերակուրի կաթսաներէն քիչ հեռու գեղջկական ու քաղաքնի պարը, մասնակի տարբերութիւններով, ոգեւորութեան վիճակին հասեր է։ Մէկ անկիւնը թմբուկն ու փողը, միւս անկիւնը ջութակ ու տհմ, քիչ մը անդին զլարիճեղ, երաժշտական գործիքներու այլազանութիւն մը, որ իր խառնաշփոթութեան ու աններդաշնակութեանը մէջ չի թողուր անուշադիր անցնիլ։ Մանօթ բարեկամներ կը ստիպեն իրենց զուարճութեան և ուրախութեան ընկերանալ, սակայն պարաւորութիւն զգալով վիճակս բարեկամ Առաքնորդ Ս. Հօր Տ. Խաչատուր Ծ. Վ. Պէշիրկեանի և Նորեկ վանահայր համակրելի Տ. Մարկոս Վ. Գարագաշեանի ձեռքերը համբուրել, ակամայ կը բաժնուիմ ընկերներէս։ Տեղն է կարծեմ փակագիծի մէջ ըսել, թէ Մարկոս վրդ.ի հետ երկրորդ տեսակցութիւնս էր, այս լուրջ վարդապետը կը խոստանայ չէնցընել վանքը, աւելի դիւրաթիւներ ընծայել ուխտաւորներուն, և վանքին հասոյթներն ալ բազմապատկել. այս խոստումներն իրականացնելու համար կարեւոր կը նկատէր հասարակութեան աջակցութիւնը, զոր քանիցս յիշեցեց։

Նուագարաններու անախորժ ձայներն ու երգերու աղմուկը չթողուցին ամբողջ գիշերը հանգիստ քնանալ. այս է կարծեմ ամենայն ոգեւորութեան համով ու հոտով, ամէնէն աչքառու և նշանակելի ուրախութեան կերպը...։ Աղօթարանը բացուելուն՝ «Առաւօտ Լուսոյ»ն ծայր տալ կը սկսի արշալոյսի առաջին նշոյլներուն հետ. ձանձրոյթի արտայայտութիւնով մը սենեակէն դուրս կը նետուինք. դիմացի բլուրները ծիրանեփայլ գոյն մը առեր են, հեռագնեայ արեւը իր ներկայութիւնը զգալի կ՚ընէ։ Այէն կողմ կը դադրին փողն ու թմբուկը ականջներ վիրաւորելէ. ջութակահարը իր ճպռոն վայրենի մը հանգիստ կը շնորհէ։

Բաղաքէն ու գիւղերէն եկողներու կարաւանը դարձեալ ծայր տալ կը սկսի. խումբ մը կառքեր կանգ կ՚առնեն վանքին աւագանին առջեւ. բազմութիւնը հոն կը կացուցի (հաւաքուել իմաստով), բարիոյներ ու բարիեկաքներ իրարու կը յաջորդեն. ամէն կողմ եռանդ մը, շաչաղ մը. ոմանք տեղ կը փնտռեն, ոմանք կը փոխեն. ընդհանուր փոխանցիկ զուարթութիւն մը, ամէն կողմ խինդ ու ծիծաղ։

Պարտէզին անցքին վրայ շարուած են կարգով պաղպաղաներն ու քանդիրաւաճառը, սրճարանպետն ու խոհարարը։ Երիտասարդներ նստած անօրինակ ախորժակով մը նախաճաշ կ՚ընեն. անդին տուրմ մը, թէյ մը կ՚ապսպրուին, ասդին խոհարարը իր կերակուրներուն ծանուցումը կ՚ընէ, ուրիշ մը պաղպաղակի ախորժակը կը գրգռէ։

Տեսարանը աքանչելի է ու երկնագան։ Շէնքին պատուհաններուն ետեւ կնոջական ստուերներ կ՚երեւին, բոլորն ալ ճերմակ լաչակներ կապած։ Ահա ծայր տալ կը սկսին մօտաւոր գեղացիներու խումբերը, որոնք Ս. Պատարագի կարօտ քաղաքներ, պատեհութիւնը չեն ուզեր ձեռքէ փախցընել, որոնք կը փոքան նոքեկ վանք. պտոյն քարոյն ալ լսել։ Գեղջուկ կիներ ու աղջիկներ չղարշերու մէջ փաթթուած կարմիր գոգնոցներով, աչքերնին վար կախած, ամօթխած երեւոյթով մը կանգ կ՚առնեն վանքին դրան առջեւ ու որբատաշ քարերուն վրայ երկիւղած համբոյր մը դրոշմելէն յետոյ կը մտնեն ներս՝ մէկ մէկ տեղ կծկուելու համար։ Ջերմեռանդ հաւատաւորներու այն խումբն է այս, որ քաղաքէն եկող ուխտաւորներուն տեղ չի թողուր։

Ինչպէս ըսի, պատարագիչն էր Տ. Մարկոս Վ. Գարագաշեան, որ խնամած բազմութեան գոհացում պիտի տար իր քարոզով։ Վանքին մէջ հոգեւոր ուժի մը պէտք զգացնելով և հանրութեան ուշադրութիւնը առ այդ հրաւիրելով, իր կոչմէն խոստացաւ պէտք եղած ջանքերը տնտեսել հանրութեան օգտակար ըլլալու համար։ Կը յուսանք որ յաջորդ տարի իր խոստումներուն իրականացած արդիւնքները պիտի տեսնուին։ Բարոյը աւարտեց բարեմաղթութիւններով կայսերական արեւշատութեան համար։ Ս. Պատարագի արարողութենէն վերջ վանքին մէջ և շրջակայքը ինչպատ վանքին պնակ պտցուցին քանի մը ազգայիններ, ուրկէ կարեւոր գումար մը գոյացաւ։ Մինչեւ երեկոյ և յաջորդ օրն ալ նոյն ուխտաւորական բազմութիւնը, նոյն ոգեւորութիւնը, նոյն երգը ու պարը, փողն ու թմբուկը, ջութակն ու տհմը։ Հանդիսաւորներ նստած անօրինակ ախորժակով մը նախաճաշ կ՚ընեն. անդին սուրճ մը, թէյ մը կ՚ապսպրուին, ասդին խոհարը իր կերակուրներուն ծանուցումը կ՚ընէ, ուրիշ մը պաղպաղակի ախորժակը կը գրգռէ։

Տեսարանը աքանչելի է ու երկնագան։ Շէնքին պատուհաններուն ետեւ կնոջական ստուերներ կ՚երեւին, բոլորն ալ ճերմակ լաչակներ կապած։ Ահա ծայր տալ կը սկսին մօտաւոր գեղացիներու խումբերը, որոնք Ս. Պատարագի կարօտ քաղաքներ, պատեհութիւնը չեն ուզեր ձեռքէ փախցընել, որոնք կը փոքան նոքեկ վանք. պտոյն քարոյն ալ լսել։ Գեղջուկ կիներ ու աղջիկներ չղարշերու մէջ փաթթուած կարմիր գոգնոցներով, աչքերնին վար կախած, ամօթխած երեւոյթով մը կանգ կ՚առնեն վանքին դրան առջեւ ու որբատաշ քարերուն վրայ երկիւղած համբոյր մը դրոշմելէն յետոյ կը մտնեն ներս՝ մէկ մէկ տեղ կծկուելու համար։ Ջերմեռանդ հաւատաւորներու այն խումբն է այս, որ քաղաքէն եկող ուխտաւորներուն տեղ չի թողուր։

Ինչպէս ըսի, պատարագիչն էր Տ. Մարկոս Վ. Գարագաշեան, որ խնամած բազմութեան գոհացում պիտի տար իր քարոզով։ Վանքին մէջ հոգեւոր ուժի մը պէտք զգացնելով և հանրութեան ուշադրութիւնը առ այդ հրաւիրելով, իր կոչմէն խոստացաւ պէտք եղած ջանքերը տնտեսել հանրութեան օգտակար ըլլալու համար։ Կը յուսանք որ յաջորդ տարի իր խոստումներուն իրականացած արդիւնքները պիտի տեսնուին։ Բարոյը աւարտեց բարեմաղթութիւններով կայսերական արեւշատութեան համար։ Ս. Պատարագի արարողութենէն վերջ վանքին մէջ և շրջակայքը ինչպատ վանքին պնակ պտցուցին քանի մը ազգայիններ, ուրկէ կարեւոր գումար մը գոյացաւ։ Մինչեւ երեկոյ և յաջորդ օրն ալ նոյն ուխտաւորական բազմութիւնը, նոյն ոգեւորութիւնը, նոյն երգը ու պարը, փողն ու թմբուկը, ջութակն ու տհմը։ Համոյասէրներ ու զուարճասէրներ օղիի զօրաւոր ազդեցութեան տակ թալցած՝ միօրինակութենէ զատ ուրիշ բան չեն ցուցադրեր։ Ամէն կողմ Բագոյին խունկ կը ծխեն. ան է ոգեւորութիւն տուողը, անոր բացակայութիւնը զիրենք կը լքէ, կը թալցնէ, իրենց ուրախութիւնը վայրենական տրամութեան մը փոխելով։ Սրտիօք առանց անոր սա նորերու կ՚երթասարդութիւնը պիտի չկրնար ուրախանալ ու զուարթանալ. ինչո՞ւ սիրտ պատանութեան անոր հանդէպ։ Կարծես ան ջիղն է հաճոյքներուն։ Օղին ու գաւաթն է ակնարկած. անոնց վճիռ փայլունութեանը մէջ ամէն դասակարգի անհատ տեսակ մը գոհունակութիւն, հաճոյք կը զգայ, իբր թէ օղին մտցնել կուտայ վիշտ ու ցաւ։

*. Կիրակի երեկոյ ուխտաւորներու մէկ մասը դէպի Մէղրէ, դէպի քաղաք կը մեկնի։ Կառքերու մէջ կը լեցուին ու մարակն է որ կը շարժի ձիերուն կռնակին։ Ասով չի վերջանար վարդավառը. մեռելոցին օրը, երկուշաբթի յուլիս 30, նոյն ձեւակերպութիւնները, իրենց ծարայեղութեան հասած կը շարունակուին։ Երկուշաբթի երեկոյ և երեքշաբթի առաւօտ կառքեր ուխտաւորները կը փոխադրուն անընդհատ դէպի քաղաք. արեւաւորին աթակուրդը ասով կը վերջանայ։ Որչափ որ կը վերադառնան Խուլվանքէն, սակայն անոնք որ ընտանիքով գացեր են, քանի մը օրեր տակաւին հոն կ՚անցընեն իրենց ամարանոց։

Խարբերդ ՄԿՐՏԻՉ Ա. ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

ԱՌՏՆԻՆ ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Արծաթի աբեսաանակներու վրայէն մասի կաթածները մաքրելու համար պէտք չէ դանակով քերել կամ կրակի ցուցնել դանոնք։ Տաք ջուրով լուալու է աչառակը և հին ու մաքուր լաթով մը սրբելէ ետք, փայլեցուցիչ ծանօթ փոշիով մը չփելու է։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՀԱՊԷՇ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

ԳԵՐՄԱՆՈՒՈՑ ՄԷՋ

Հապէշ պատուիրակութեան պետը՝ Մաշաչա, Անվերսի մէջ գերման օրագրողի մը հետ տեսակցելով, իր պաշտօնին նկատմամբ սա յայտարարութիւնը ըրաւ.

«Ֆրանսացիները և Անգլիացիները Հապէշիստան եկան։ Գերմանացիները ձեռնասպան մնացին և կամ փոքր խումբերով եկան։ Կը յուսանք թէ ապագային բոլոր ազգերը պիտի մասնակցին Հապէշիստանի զարգացմանը. և Մենելիք մասնաւորաբար կը յուսայ թէ Գերմանիա առանց գրաւելու պիտի գտնուի։ Գիտէ թէ գերման կառավարութիւնը ո՛չ յայտնի և ոչ ալ ծածուկ կերպով կը խորհի տեղեր ձեռք անցնելու Հապէշիստանի մէջ, և հետեւաբար վստահութիւն ունի ձեր վրայ։ Մենելիք գիտած է նաեւ թէ ձեր կայսրը քանցս հաշտարար ու խաղաղասէր ընթացք մը ունեցած է ամէն տեսակ խնդիրներու մէջ։ Ուրեմն Հապէշիստանի վեհապետը համոզուած է թէ գերման վաճառականը իր երկիրը պիտի գայ, առանց որ և է կանխակալ մտածումի։»

Գերման օրագրողը հարցուց թէ Մենելիք որամադրո՞ւ է գերման սենիեքայի մը յանձնել Հապէշիստանի երկաթուղիները։ Մաշաչա պատասխանեց.

«Ամէնէն առաջ խնդրոյ առարկայ եղող երկաթուղիին մասը, Ատիս-Ապապայեն Ճիբուտի, ֆրանսական սենիեքայի մը տրուած է. թէեւ այդ գիծին շարունակութիւնը ընդհատուած է առ այժմ, կարգ մը անհամաձայնութիւններու հետեւանքով, սակայն այդ գիծը տրամադրելի չէ մեզ համար։ Մենելիք որ և է դժուարութիւն պիտի չյարուցանէ ուրիշ գիծերու չինութիւնը գերման սենիեքայի մը յանձնելու բանաւոր պայմաններով սակայն. կը յուսանք քիչ առեն մեր երկաթուղիները չինել հապէշական դրամով։ Որոյհետեւ տակաւին անփորձ ենք, ձեր խորհուրդներուն և ձեր հարարարգէտներուն ու ձեռնարկուներուն գործակցութիւնը շատ օգտակար պիտի ըլլայ մեզ։ Ուրեմն կը յուսանք թէ պիտի աշխատիք մեր երկրին մէջ։ Հապէշիստան հարուստ է մետաղի, հանածոյի և ածուխի համար. նաև Բաֆֆայի գաւառին մեր խանուն աշխարհի ամէնէն լաւագոյն է։ Եւրոպական արտադրութեանց մասին Հապէշներուն պէտքը ամէն օր կ՚աւելնայ։ Ուրեմն Հապէշիստանի մէջ հարուստ բաց դաշտ մը կայ ձեր ձեռարուեսին, արտածմանը և առեւտուրին համար։»

— Բէօլնիտ Զայդուենկ կ՚ըսէ թէ հապէշ պատուիրակութեան գլխաւոր պաշտօնն է առեւտրական յարաբերութիւնները զարգացնել Գերմանիոյ և Հապէշիստանի միջեւ։

ԼԱ ՀԷՅ ԴԵՍՊԱՆԱԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

Լա Հէյէն Հապասի ուղղուած հեռագիր մը կ՚ըսէ.— Պարտուրիչ իրաւարարութեան յանձնաժողովին հինգշաբթի օրուան նիստին վրայ առնուած աւելի ճշգրիտ ու կատարեալ տեղեկութեանց նայելով, պարտուրիչ իրաւարարութեան խնդիրը զգալի յառնգիմութիւններ կ՚ըսէ։ Ցանձնաժողովը ընդունեց երկու առաջարկութիւնները այն մասնաժողովին, որուն նախագահն է իտալական պատուիրակ Պ. Գիւզիոնագօ. նաեւ անգլիական առաջարկութեան բոլոր յօդուածները՝ 9էն 10 թեր և 3էն 5 դէմ քուէով։ Ցանձնաժողովը մասնաւորաբար ընդունեց անգլիական բրոգրամը։ Պառն ֆոն Մարշալ ու Պառոն Կիլեմ միշտ հակառակ քուէ կուտան, բայց, նշանակելի իրողութիւն մը, Անգլիա, Ֆրանսա, Մ. Նահանգները և Ռուսիա այդ խնդրոյն մէջ մեծապէս համաձայն են։ Այսու հանդերձ խնդիրը լուծուելու մօտ չէ տակաւին։ Ժամանակի պէտք կայ ընդդիմութեանց յաղթելու համար։

ԱՆԳԼԻՈՅ ԹԱԳԱՒՈՐԸ ՄԱՐԻԼԻՆՊԱՏԻ ՄԷՋ

Լոնտոնէն հետեւեալը կը հեռագրէ Բարիզի Թերթի մը թղթակիցը.

Մարիլինպատէն առնուած զանազան հեռագիրներ կը պատմեն միջադէպ մը, որ հինգշաբթի գիշեր տեղի ունեցեր է նոյն քաղաքին Թատրոնին մէջ։ Լուսաբար Թագաւորը ներկայ կը գտնուէր ներկայացումի մը, զոր վիեննական խումբ մը կը կատարէր պէպիսութեամբ լեցուն յայտագրով մը։ Թագաւորին հետ կը գտնուէին Թէքի դուքսը, հետեւորդները և բազմաթիւ Անգլիացիներ և Ամերիկացիներ։ Երգերը և արտասանութիւնները քիչ մը չափազանց կերպով անցան վայելչութեան ու պարկեշտութեան սահմանները։ Լուսաբար է. յայտագրին երկու կամ երեք մասերուն ունկնդրելէ ետքը, ոտքի ելաւ իր տեղէն ձեռքերնին յայտնելով և թատրոնէն մեկնեցաւ։ Թէքի դուքսը ու հետեւորդներն ալ հետեւեցան Թագաւորին։ Հանդիսատեսներուն մէջ գտնուողներն ալ, երբ իրողութիւնը իմացան, խնդոյն դուրսեան իրենք բողոք ներկայացման անվայել հանգամանքին դէմ։ Այս միջադէպը ընդհանուր յուզում մը առաջ բերաւ և բոլոր հանդիսականներուն խօսակցութեան առարկան եղաւ։ Դիւրերը թատրոնին Տնօրէնը փութով գնաց Վայմար օթէլը, ուր կը գտնուի Լուսաբար Թագաւորը՝ և ներողութիւն խնդրեց, ներկայացումէն առաջ յայտագրին նկատմամբ տեղեկութիւն տուած չըլլալուն համար, սակայն յայտնի չէ թէ ի՞նչ ընդունելութիւն գտաւ Տնօրէնին այդ դիմումը։

ԻՏԱԼԻԱ

Իտալական մեծ ռազմափորձերը երեքշաբթի սկսան Նովեմբրի բարձրագիր վայրը՝ Վիգդոր Եմմանուէլ Թագաւորին և օտարազգի սպաներուն ներկայութիւնը։ Այդ ռազմափորձերուն այս տարի կը մասնակցին պահեստիներու բոլոր ինքնաշարժ կառքերը, որոնց մէջ հարիւր յիսուն հատ տարուած են Նովարէ։ Միանգամայն նոր փորձ մը կը կատարուի պատերազմի մէջ գործածուելիք շչուներու համար։ Այդ շչուները մասնաւորաբար սահմանուած են Թզթակցութեան և շրջուն պահակութեան՝ մանաւանդ յառաջապահ դիրքերու համար։ Այդ շչուները սովորական լաց ցեղի մը վերաբերին։

—Ուրբաթ օրը Վէսուվ հրաբուխէն երկարատեւ ձայներ ելան, ինչպէս նաև մոխիրի բարակ անձրեւ մը տեղաց։ Այս լուրը չափազանց վրդովում մը պատճառեց հրաբուխին մօտերը բնակողներուն։ Նաբոլիէն առնուած լուրերը կ՚ըսեն թէ եղածը աննչան բան մըն է, վասն զի խառնարանին մէջ փլուզումներ տեղի ունեցած ըլլալու են։ Բնակիչներուն երկիւղը փարատած է և իրենց գործերով կը զբաղին։

—Պորտմանէրոյէն Մրլանի լրագիրներուն ուղղուած հեռագիր մը կ՚ըսէ.— «Պոքոյի Խպելութեան գեղակերտ սկսեցին, որ 70 տարի առաջ կառուցուած էր մէկ միլիոն ֆր. ծախքով, փլաւ։ Ռազմափորձերուն մասնակցող հեռաւակ զինուորները, որոնք մօտերը կը զբաղուէին, աչխատեցան փլատակները մաքրելու համար։ Մէկ քանի օտարազգի զրօսաշրջիկներ նոյն միջոցին մօտերը կեցած եկեղեցին կը գիտէին, որով կը վախցուի թէ փլատակներուն տակ մնացած ըլլան։»

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Գերմանական Աֆրիկէէն առնուած լուրերու նայելով Մորէնկայի դէմ կատարուելիք զինուորական գործողութիւնները դիւրացնելու համար, վիմնոէքի հրամանատարը գերման երկրորդ ապա մը յայտնեցուցեր է բրիտանական զօրախումբին հրամայ։ Մարէնկա տակաւին անգլիական գաղթավայրին մէջ կը գտնուի։

—Անգլիացի նաւատէրերու թեկուզութեամբ, Համպուրկի մէջ բանակցութիւններ պիտի կատարուին գերման նաւատէրերու հետ՝ մրցազգային ընկերակցութիւն մը կազմելու։ նաւաշներու և նաւանգիստի գործաւորներու աչխատութեանց առթիւ ծագելիք անհամաձայնութեանց համար։

—Լանտաուի պատժական ատեանը երկու ամուսն բանտարկութեան և 3500 մարքի տուգանքի դատապարտեց՝ Եաքոպ Լանկ անուն այգեպէտ մը, գինիի պատրաստութեան մէջ խարդախութիւն ըրած ըլլալուն համար։

—Պերլինի ու շրջականերու գրպրոցականները երկուշաբթի (առջի օրը) արձակուրդ պիտի ունենան՝ աչնան ռազմափորձին և Սրտանի տօնին առթիւ։ Զինուորական հրամանատարը մուտքի տոմսեր ղրկած է բարձրագոյն վարժարաններու և գիւղային մէկ քանի դպրոցներու ուսանողներուն՝ ներկայ գտնուելու համար։ Սրտանի տօնը պիտի տօնուի Գերմանիոյ բոլոր վարժարաններուն մէջ։ Այս տարի Մէքլէմպուրկի մեծ դքսութիւնը առաջին անգամ ըլլալով պիտի տօնէ այդ տարեդարձը։

ԲԷՊԷՔԻ ԿԱՄՈՒՐՋԻՆ ԱՐԿԱԾԸ

Բէպէքի կամուրջին արկածին վրայ, զոր հեռագիրները ծանուցին, սա նորագոյն տեղեկութիւնները կը քաղնք վերջին Թղթաթերով առնուած եւրոպական լրագիրներէն։ — Բէպէքի մօտ Սէն-Լօքանի վրայ չինուող մեծ կամուրջին փլչելուն զոհ գացին 84 գործաւոր, որոնց 70ը՝ ջախջախուած կամ խեղդուած և միւսները վիրաւորուած։ Ամբողջ գործաւորներուն թիւն էր 92։ Իրիկուան ժամը 5 ու կէս էր և գործաւորները մեկնելու կը պատրաստուէին։ Գործաւորներէն ութը նաւակներու միջոցաւ ազատուեցան։ Փլատակներուն տակ մնացած վիրաւորներ սրտաճ

ռեւտրական ու հանրօգուտ լինութեանց նախարարները, Էվզաֆի նախարարի փոխանորդը, անտառներու, հանքերու և երկրագործութեան նախարարը, Անգլիոյ դեսպանատան պաշտօնեաները և պալատական պաշտօնատարներ։ Կայս. հացկերոյթը ժամ կէսին սկսելով ժամ 1½ին աւարտեցաւ և պալատական նուագածուներու խումբը գեղեցիկ կտորներ նուագեց։ Ծովակալը իրեն նկատմամբ եղած կայս. շնորհներուն համար, երախտագիտութիւն մատոյց յաս. Կայս. Դահոյեց։ Թարգմանի պաշտօնը կատարեց արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիգ փաշա։ Քիչ ետքը հիւրերը Թարապիա վերադարձան։ Ծովակալը մինչեւ շաբաթ օրը Կ. Պոլիս պիտի մնայ։

—Հիւսար նաւը, որով ծովակալ Սբ Զարլս Տըրուրի ու դեր-ծովակալ Պաէնպերկի Լուի իշխանը և հետեւորդ սպաները Կ. Պոլիս եկան, 1050 թոնս տարողութիւն ունի. երբեմն պահակաւոր էր Կ. Պոլսոյ անգլիական դեսպանատան. այն ատեն թնդանօթակիր էր, բայց հիմա ծովակալին յատկացուած է։ Հիւսարի հետ եկած Մայն փոխադրանաւը մէկ քանի հարուստ Ամերիկուհիներու կողմէ Անգլիոյ կառավարութեան նուիրուած է Թրանսվալի պատերազմին առթիւ. 4500 թոնս տարողութիւն ունի և հիմա կցուած է Մինջերկրականի նաւաբաժնին։

ԿԱՑՍ. ՀՈՐԱՆՈՒԹԻՒՆ. — Վեհ. Սուլթանը իմանալով որ Կայս. Պալատան բժշկապետ միւլիր Սայիտ փաշա հիւանդ է, բաբեհանեցաւ պալատական պաշտօնատարի մը միջոցաւ որպիսութիւնը հարցնել տալ։ Երէկ ալ Կայս. Իրաքէի մը համաձայն, պաշտօնատար մը Սայիտ փաշայի ապարանքը երթալով հաղորդեց Կայս. բարեւները և որպիսութիւնը հարցուց։ Սայիտ փաշա երախտագիտութիւն յայտնելով Կայս. այդ հոգածութեան նկատմամբ, բարեմաղթութիւններ ըրաւ Կայս. արեւշատութեան համար։

ՊՈՐՏՈՅԻ առեւտրական, արուեստագործական ու նաւային ցուցահանդէսին օսմ. ճիւղը չքեղապէս զարդարուեր է Վեհ. Սուլթանին Դահակալութեան տարեդարձին օրը։ Նաեւ լուսավառութիւններ կատարուեր են։ Կառավարութեան պաշտօնեաները, տեղւոյն երեւելիները և բազմաթիւ ժողովուրդ նոյն ճիւղը այցելեր են։ Նաև շնորհաւորեր են տեղւոյն օսմ. հիւպատոսը, որ բանախօսութիւն մը արտասանելով, բարեմաղթութիւններ ըրեր է Կայս. արեւշատութեան համար։ Ներկաները ծափահարեր են։

ՍՈՖԻԱՅԻՆ կը հեռագրեն թէ Վեհ. Սուլթանին Դահակալութեան տարեդարձին օրը տեղւոյն օսմ. գիմիսէրութեան պաշտօնարանին մէջ մեծ հացկերոյթ մը արուեր է, որուն ներկայ գտնուեր են Պուլկարիոյ նախարարները ու պաշտօնատարները, օտար տէրութեանց հիւպատոսները և պուլկար երեւելիներ։ Ամէնքն ալ ջերմագին շնորհաւորութիւններ ըրեր են. սեղանէն ետքը փայլուն երեկոյթ մը արուեր է։ Դիշերը գոմիսէրութեան պաշտօնարանը լուսազարդուեր է։

ԵԴԻՊՈՅՈՒՄ Խալիլ Ապպաս Հիլմի փաշա, երէկ, Եւրոպայի ջերմուկներէն Կ. Պոլիս վերադարձաւ և Զուլպուլքէի իր ամարանոցը գնաց։

ԵՐԷՄԱՆԵՒՈՑ դեսպանի փոխանորդը, երէկ, արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիգ փաշայի հետ տեսակցեցաւ։

ՅԻՐԱՆՍԱՑԻ նախագահին որդին Պ. Անառէ Ֆալիէռ, որ Կ. Պոլիս եկած էր, երէկ Ա.Թէնք ուղեւորեցաւ։

ԹԼՓԱՏՈՒԹԻՒՆ.— Երէկ ալ ազգ յաւուր Համիտիէ հիւանդանոցին մէջ 492 տղաք Թլփատուեցան։

ՈՒԿԻՅԻ ընդհանուր Տնօրէն Պ. Ռանպէռ, որ Եւրոպա կը գտնուէր, երէկ Կ. Պոլիս վերադարձաւ Արեւելեան Ճեպնթացով։

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ Թագաւորին առաջին սենեկապետ Ռիպաօ զօրավարը և Ճորէնքու զօրավարը, առջի օրը, Կ. Պոլիս ժամանեցին և Ռումանիոյ դեսպանին կողմէ ընդունուեցան։

ԻԶՄԻՐԻ մէջ աշնան արհեստագործութեան ու երկրագործութեան ցուցահանդէս մը պիտի կազմակերպուի։

ՄԱՀԱՑՈՒՑԱԿ.— Անցեալ շաբթու Կ. Պոլսոյ ու արուարձաններուն մէջ պատահած մահերու թիւն է 234, որոնց 2ը՝ կարմրախտէ, 1ը՝ հարսանիթէ, 1ը՝ ծաղկախտէ, 14ը՝ թիֆոյէ, 35ը՝ հիւծախտէ, 6ը՝ չնչղական գործարաններու հիւանդութիւններէ և միւսներն ալ զանազանախտերէ։

ՀՐԴԵՀ.— Երէկ գիւղերէ մեր 5ին հրդեհ ծագեցաւ Պոլիս, Ալաճա Համամ, մասամբ Միխալի խանութի վերի յարկէն։ Թէեւ անմիջական օգնութիւններ հասան, սակայն հրդեհը տարածուելով այրեցան նալբնդը Մուսթաֆայի, պնակաձեւ Նեսիմի ու Նպարավաճառ Լանպոյի և դիմացի կարգը՝ մասամբ Մէհմէտի ու Նպարավաճառ Լիդօրի խանութները։ Հրդեհին սկզբնապատճառին նկատմամբ ոստիկանութիւնը քննութեան ձեռնարկեց։

ՅԱՆԿԱՐԾԱՄԱՀ.— Ղալաթիոյ Սբ-Իսթեոս եկեղեցիին քահանաներէն Բաբա Վասիլի, երէկ, Զէնկէլքէօյէն վերադարձին, երբ չգենուէն եկած Ղալաթիա կ'երթար, ճամբան յանկարծամահ եղաւ։ 40-45 տարեկան էր։ Մարմինը իսկոյն Սբ-Իսթեոս եկեղեցիին փոխադրուեցաւ։

ԱՆՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵՍԱՆ ՀՍՏԵՒԱՆՔԸ. — Սկիւտար, Իճաթիէ, Զամլըճա Շատրէվ, առջի գիշեր լուսայատակ Սարմ էֆ.ի բնակած տունէն հրդեհ ծագեցաւ, բայց կարելի եղաւ շուտով մարել։ Սարմ էֆ.ի աղջիկը՝ Արշալոյս, 14 տարեկան, անկողնին մէջ հրագի մը լոյսով կը կարդար, բայց քունը տարաւ և հրագը մարել մոռցաւ։ Այդ միջոցին աշտանակը չրջելով վարագոյրները բռնկեցան։ Խեղճ աղջիկը քունին մէջ առած հոտէն արթնանալով, աշխատեցաւ կրակը մարել, սակայն ձեռքերը ու ոտքերը այրեցան, որով սկսաւ պոռալ։ Տնեցիները հասնելով յաջողեցան կրակը մարել։

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ.— Պալաթու Տիպէք Թաղը բնակող հրեայ լուսապոխ մը Իսաք Եաքօ, ասանը մէջ լուսնով ինքզինքը կախեց և վերջ տուաւ իր կեանքին։ Կ'ըսուի թէ յուսահատութեան պատճառն է հիւանդութիւնը։

ԱՆՆԻՒՆ նախընթաց օր առնուած հեռագիր մը կը տեղեկացնէ թէ քաղաքին Գազանձրլար ըսուած վայրը, որ գլխաւոր շուկան է և կեդրոնը առեւտուրին, դիպուածով հրոյ ճարակ եղած է։ Հրդեհը սկսած է շաբաթ գիշեր ժամ 2ին և տեւած է մինչեւ հետեւեալ օրը ժամը 12։ Մօտ 250 խանութ և 50 ալ տուն այրած են։ Ընդհանուր վնասը կը հաշուուի 70,000 ոսկի։ Վնասուողներուն մեծագոյն մասը Հայեր են։

ԱՐԲԵՑՈՒԹԻՒՆԱՆ ՀԵՏԵՒԱՆՔԸ. — Գրաակէօմրիւք բնակող Բիւզ Ալի, Թէրլիքճի Ալի ու Ասմէտ, առջի գիշերը, բաւական արբենալէ ետքը, չափազանց գինով վիճակի մէջ երբ իրենց տունը կ'երթային, նոյն տեղը բնակող Ֆէյճի Մէհմէտի տանը դուռը ափ առին և ներս մտնելով օղի ուզեցին։ Մէհմէտի ազգականներէն Սիւլէյման, 22 տարեկան երիտասարդ մը, մեղմութեամբ հանգցուց այդ գինովներուն թէ այդ տանը մէջ օղի փնտռելը անվայել բան մըն է։ Զորս անձերը ճամբայ ելան և Սիւլէյման մինչեւ դուռը ուղեկցեցաւ անոնց։ Այդ միջոցին գինովներէն Բիւզ անատին տակէն դաշոյն մը հանելով Սիւլէյմանի ծոծրակը մեռց։ Խեղճ երիտասարդը, յանկարծակիի եկած և առանց բառ մը կարենալ արտասանելու, գետինը ինկաւ։ Ոճրագործը ուրիշներուն սկսան փախչիլ։ Նոյն պահուն առանց դէմը ելաւ Թէրլիքճի Ալիի անուն մարդ մը, զոր գլուխէն, կուրծքէն ու ձախ թեւէն ծանրապէս վիրաւորեցին։ Ոստիկանութիւնը իմանալով, խնդրն ակռաւ հալածել չարագործները և միւս կողմէ պաշտօնեաներ ղրկեց ոճրն վայրը։ Սիւլէյման մեռած էր առած վէրքէն։ Ալիի ալ, նախնական դարմանները տուանալէ ետքը, հիւանդանոց ղրկուեցաւ։ Չարագործներէն Ալի, Ասմէտ ու Թէրլիքճի Ալի, ձերբակալուեցան։ իսկ Բիւզ փախած է։ Այդ երեքը հարցաքննուելով յայտարարեցին թէ տեսած չէին որ Բիւզ սպաննած է Սիւլէյմանը, այլ թէ նշմարած էին որ Բիւզ դաշոյնը կ'երերցնէ։

ԾՈՎԱՑԻՆ ԱՐԿԱԾ.— Երէկ իրիկուն կամբրլէն ժամ 11.45ին մեկնող Մախսուսէի շոգենաւը Մեծ Կղզիի մօտեցած պահուն, յոյն իշխալով մը Մրբոթօ, 18 տարեկան, ծովը իյնալով խեղդուեցաւ։ Կէս ժամ նաւը կեռով մը դիակը հանուեցաւ ծովէն։

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Բոլոր պայմանագիրներու եւ մասնաւորաբար վարձակալութեան պայմանագիրներու վրայ նշանակուած ստացագիրները անհատաբար ենթարկուած են թիւ 85ի 9րդ յօդուածին մէջ կանխատեսուած դրոշմատուրքին, այսինքն 10 փարա 40էն սկսեալ մինչեւ 100 ղրուշի համար, և 20 փարա՝ 100 ղրուշէն վեր գումարներու համար։ Օսմ. Հանր. Պարտքի Վարչութիւնը ստուգած ըլլալով թէ բաղմաթիւ պայմանագիրներ Դրոշմատուրքի Օրէնքին ենթարկուած չեն, ստիպուած է զանցառուներուն նկատմամբ դատական հետապնդում կատարել և 38րդ յօդուածին համաձայն տուգանքները գանձել, դրոշմաթուղթ զուրկ իւրաքանչիւր ստացագրի 150 կամ 250 ղրուշ, փակցուելիք 10 կամ 20 փարա դրոշմաթուղթին համեմատ։ Վարչութիւնը այս առթիւ հարկատուներուն կը յիշեցնէ Դրոշմատուրքի Օրէնքին 50րդ յօդուածին տրամադրութիւնները, որոնց համաձայն, զանցառուներէն գանձուած տուգանքներուն կէսը պիտի տրուի օրինաւոր ցնցութիւններ իմաց տուող տեղեկատուին։ Վարչութիւնը կը զգուշացնէ այն վնասներէն, որոնք առաջ կրնան գալ պայմանագիրներու վրայ նշանակուած ստացագիրները առանց դրոշմաթուղթի ձգելէն, միեւնոյն ատեն ուշադրութիւն հրաւիրելով այն ակներեւ չահուն վրայ զոր ունին պայմանագրի տէրերը, եթէ տեղեկութիւն տան դրոշմաթուղթ զուրկ ստացագիրներու մասին։ Վարչութիւնը միեւնոյն ատեն կը ծանուցանէ հարկատուներուն թէ կրնան պայմանագիրներու վրայ նշանակուած ստացագիրները կանխաւ ու ամբողջովին ենթարկել արտասովոր դրոշմի, %ին 5 զեղչով։

Ընդհ. Տնօրէնութիւն

1/14 օգոստ. 1907 30—7

ՄԱՁԵՐՈՒ ԿԱԶԱՐՈՒԹԻՒՆ

EAU AVELLANE

ՏՕՔԹ. Բ. ԹԼՕՏՕՐԻՏԷՍ ՊԱԼԱՆԻ

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻ ԿՈՂՄԷ ՎԱՒԵՐԱՑՈՒԱԾ

Պատրաստուած՝ Քիմիագէտ

Լէոն Իրինէօյի կողմէ

Արծաթ չքաղքամ և պատուոյ վկայական ստացած Ա.Թէնքի 1903ի միջազգային ցուցահանդէսի միջոցին

ԱՎԷԼԱՆԻ ԶՈՒՐԸ, գլխու մաղերուն, պեխերուն, մօրուքին բնական գոյնը կը վերահաստատէ աստիճանաբար և ամէն երանգներով, և երիտասարդական թարմութիւն ու փայլ կը շնորհէ, մազերուն արմատը զօրացնելով և հեռաթափութեան առաջքը առնելով։

ԱՎԷԼԱՆԻ ԶՈՒՐԸ մորթին վրայ բիծեր չի ձգելու առաւելութիւնն ունի։

ԱՎԷԼԱՆԻ ԶՈՒՐԸ կրկին գոյնով է, չադանակագոյն և սեւ։ Իւրաքանչիւր տփիկի մէջ բացատրուած է գործածութեան եղանակը յատուկ հրահանգով։

Կը ՎԱՃԱՌՈՒԻ, Բեւրայի մէջ, Պօն Մարչէ. — Ղալաթիա, Խալիքթաշլը դեռ դարան. — Պէշիկթաշ, դեղարան Բեսդիմ պէյ. — Ֆրնսթգլը, դեղարան Թէօտորիտէս-Պալաչի.— Պոլիս, Դասապեան դեղարան, Մէկիքի, եւայլն. — ԸՆԴՀ. ՄԹԵՐԱՆՈՑ, Թէkosor Սթավրաքի, Բերա Մեծ Պողոտայ թիւ 146։

Իւրաքանչիւր տիպի գին 25 դահեկան

20—13

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԴԱԼՊԱՑԵՍԱՆ Որբանոցին, ինչպէս գրած էինք, Վեսմ. Նշան էֆ. Գազազեան կտակով 500 ոսկի նուիրած էր, որպէս զի նոյն գումարը մինչեւ իր մահը չահագործուի և երբ հանի կարելւոր գումարի մը՝ անոր տոկոսովը որբուհիներ ղրկուին եւրոպական համալսարաններ և մանկավարժուհիներ պատրաստուին։ Տընտեսական Խորհուրդը ըստ այսմ յիշեալ 500 ոսկին նոյն հաստատութեան անունով և օրինական գործողութիւնները լրացնելով վագի ըրաւ մէկ քանի օր առաջ Ֆէթվանէի մէջ և նոյն գումարը Դարակէօղան դրամատան մէջ ի պահ դրաւ։ Տնտես. Խորհուրդը և Գալֆայեան Որբանոցին Խնամակալութիւնը որոշեցին սակայն որ, փոխանակ ոսկէ մը որբուհի մը Եւրոպա ղրկելու, աւելի նպատակայարմար կ'ըլլայ եթէ նոյն գումարին տոկոսը յատկացնեն որբուհիներուն՝ իրը օժիտ, քանի որ դեռ Թարմ է Ջունդեան կոտակին գործադրութեան ստացած ձեւը։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ բոլոր պաշտօնէութիւնը, եկեղեցական թէ աշխարհական, երէկ, Ա. գործակատար Վահմ. Արիս էֆ. Ֆէսենեանի դիւանը երթալով, արժանացած կայս. շնորհներուն առթիւ շնորհաւորութիւններ յայտնեցին։

ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ վարժարանին ի նպաստ նուագանդէսը պիտի տրուի Սեպտեմբեր 16/29ին Բերա Բրթի-Շանի թատրոնին մէջ, ցորկուան ժամը 7ու կէսին։ Կարգադիր Ճանճնախումբը ամէն ջանք և զոհողութիւն ի գործ կը դնէ կարելւոր և փայլուն արդիւնք մը ձեռք բերելու համար։ Տոմակները սկսած են ցրուիլ և գրեթէ սպառելու վրայ են, քանի որ այնչափ մեծ է թիւը հանգուցեալ Պէրպէրեանի յիշատակը յարգողներուն և անոր հիմնած հաստատութեան յարատեւմանը փափաքողներուն։ Այս առթիւ Դատրդիէղի մէջ եւս Պէրպէրեանի անդրանիկ սաներէն՝ Յարութիւն Դիմաքսեան, ինչպէս նաեւ Աբայ Մարտիկեան և Լեւոն Ռ. Սէմէրճեան էֆ.ներէն յանձնախումբ մը կազմուած է, որ սկսած է տոմակներու սպառման աշխատիլ։

ԿԱՐՆՈՑ Կարմիր վանքին մէջ հաստատուած Ժառանգաւորաց վարժարանին հանդէսը Վարդավառի երկրորդ օրը տեղի ունեցած է և չրջանաւարտ եղած են վեց աշակերտներ։ Հանդէսին ներկայ գտնուած են Դատաւ. Ժողովներու անդամներ, քահանաներ, Հոգաբարձութիւնը և տուաւոր բազմութիւն մը ժողովրդեան։ Այս ժառանգաւորաց վարժարանին նպատակն է Վիճակին չրջակայ գիւղերուն համար աւագայ քիչ շատ զարգացած քահանայացուներ պատրաստել, քանի որ տղան հոն այդ նպատակով կը մտնէ և իբր այն կը պատրաստուի։ Այս «Ժառանգաւորաց»ին կրթական ծրագիրն է գիւղական տղուն սովորցնել թուրքերէն, հայերէն, կրօնագիտութիւն և թուաբանութիւն։ Վարժարանը որ գիշերօթիկ է, 15 աշակերտ միայն կը պահէ, և այս տարի երբ իր առաջին հունձքը տուաւ՝ վեց հոգի, այդ պակասներուն տեղ պիտի լեցնէ՝ չրջակայ գիւղերէն ներբ ընտրելով։ Սէնն մէկ տղու համար տարին վեց ոսկի ծախք կ'երթայ և համագումար 90 ոսկին կը հոգացուի հետեւեալ կերպով. 20 ոսկի Կարնոյ Առաջնորդարանի մնուակէն, 20 ոսկի Կարմիր վանքէն և 20 ոսկի Լուսաւորչեայ վանքէն, իսկ մնացեալ 30 ոսկին գիւղերը կը վճարեն իրենց կարողութեան չափով։ Այժմ այս վեց չրջանաւարտները գիւղերը ղրկուած են ուր մէկ քանի տարի ուսուցչութեամբ պարապելէ վերջ, պիտի ամուսնանան և յետոյ նոյն գիւղերու եկեղեցիներուն վրայ քահանայ ձեռնադրուին։

ՍԱԼՄԱԹՄԱՐՈՒԹԻՒՆ ազգ. վարժարանը մօտ քսան տարիներէ ի վեր Սրմաշու Խնամակալութեան կողմէ կը մատակարարուէր և սակայն այս տարի դեռ մինչեւ այժմ գոց է, անոր համար որ հայոցիները նուազած են և կարելի չէ նախորդ տարիներու պէս ամսական 8-900 ղրշ.ի գումարով մը ուսուցիչներ կոչել պաշտօնի։ Ցայսմի չէ թէ ի՞նչ պիտի ըլլայ վիճակը այդ ազգ. վարժարանին որուն սանները այժմ փողոցները կը թափառին, ինչպէս իրենց ուսուցիչը, որ բացը մնացած է այժմ։ Գարակէմրիկի եկեղեցիի Զարխափան Ս. Աստուածածնի պատկերին Պալաթու եկեղեցին փոխադրուելովը ընական էր որ նոյն եկեղեցին, կիրակի և լուր օրերը բաւական կոկիկ հասոյթ մը ունենար։ Երբ Պալաթու եկեղեցիին ընտուկը բացատիկ չահ մը կ'ունենայ Զարխափանէն, չատ բնական և արդար է որ մաս մը դրամ յատկացնէ Սալմանմարուքի վարժարանին, քանի որ հինգշաբթի օրերուն հասոյթը ուղղակի Ս. Պատրիարք Հօր կը յանձնուի Դպրեվանքին մատակարարութեանը համար։ Արդէն Ս. Պատրիարք Հայրը խոստացած է մէկ երկու հարիւր ղրուշ յատկացնել և սակայն այդ գումարը անբաւական է և հետեւաբար Պալաթու Թաղ. Խորհուրդին կ'ինայ իր կողմէ եւս ազտիկ զոհողութիւնով մը փրկել նոյն աղքատիկ Թաղին աղաքը փողոցները թափառելէ։ Տ. Գրիգորիս Վ. Պալագեան՝ Պալաթու քարոզիչը, որուն յանձնարարուած է գանձել և հսկել Զարխափանի հասոյթները, երէկ Ս. Պատրիարք Հօր յանձնարարութեամբ Մաթուս էֆ. Ունճեանի դրասենեակը գնաց, հին հաշիւները ստանալու համար։

ՏՐԱԳԻԶՈՆԻ նորընտիր Առաջնորդ Տ. Էմմանուէլ վրդ. Պալեան, իր նոր պաշտօնատեղին չմեկնած՝ երդրում գաղթ է ներկայանալու համար կուսակալ փաշային, հողային խնդրի մը առթիւ։

ՊԱՒԼԳԱԼԸ ազգ. գերեզմանատան մասին գրած էինք թէ չատ անխնամ վիճակ մը ունի, թէ պատերը ամբողջ փլած են և թէ երբեք գերեզմանատան մը պատկառազդու երեւոյթը չունի։ Սամաթիոյ երեք թաղերու միացեալ Թաղ. Խորհուրդը իր վերջին նիստին մէջ նկատողութեան առնելով այս պարագան, որոշած է որ ասկէ վերջ ամէն մարդ որ ննջեցեալ մը կ'ունենայ՝ պարտաւորիչ կերպով և իր կարողութեան ներածին չափով — քսան ղրուշէն սկսեալ — բան մը վճարէ, ինչպէս սովորութիւն է Ցոյներուն մէջ, որպէս զի հետզհետէ գերեզմանատունը պատշաճագոյն վիճակի մը վերածուի։ Որովհետեւ, հակառակ պարագային, բան մը ալ կարելի չէ ընել, քանի որ տարբեր հասոյթի աղբիւր մը չկայ։ Այս առթիւ Սամաթիոյ մատակարարական մարմնին նախագահը՝ Տ. Զաւէն Ծ. Վրդ. այսօր ընկերակցութեամբ ատենապետ Յովհ. էֆ. Կրճիկեանի, Պալըգլը գերեզմանատունը կ'երթայ տեղւոյն վրայ քննութիւն մը կատարելու և անձամբ հանկնալու թէ ի՞նչ ընել պէտք է Պալըգլը վայելուչ և կոկիկ գերեզմանատան մը փոխակերպելու համար։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀՕՐ կարգադրութեամբ, Տ. Զաւէն Ծ. Վրդ. Մաքրիգիւղի քարոզիչ կարգուեցաւ և Մաքրիգիւղի քարոզիչ Տ. Եվնիկ Ծ. Վրդ. Գալաթագեան Սկիւտար եկէր Մանալլէի։ Իսկ Տ. Գեղէ Ծ. Վրդ.՝ Ն. Սրբազնութեան Յանձնարարութեամբ դեռ մէկ քանի ամիսի չափ հանգիստ պիտի ընէ, թէև մտադրութիւն կար նախապէս որ Սամաթիոյ մէջ Տ. Զաւէն Վրդ.ի տեղ պաշտօնի կոչուի։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ Հոգաբարձութեան անդամ Տօքթ. Սեղրոսեան էֆ. երէկ Հիւանդանոց այցելեց և Տնօրէն Համամճեան էֆ.ի ընկերակցութեամբ չրջեցաւ Հասատութեան բոլոր յարկաբաժինները, մասնաւորապէս հոն տեսնելու համար թերութիւններն ու առաւելութիւնները զոր պիտի վերկացնէ Հոգաբարձութեան։

Ս. ՕՀՎԱՆԵՍԻԱՆ ԵՒ ԱՆՆԱՑԻՆ տօնին առթիւ, ինչպէս սովորութիւն է, երէկ բոլոր հայ եկեղեցիներուն մէջ Ս. Պատարագ մատուցուեցաւ, և սակայն զարմանալի է որ Մայր եկեղեցւոյ մէջ զանց առնուեցաւ պատարագը ժամարար քահանային կողմէ, սա՛ ոչ-բանաւոր առարկութեամբ թէ բաղմութիւնը քիչ է և հետեւաբար պէտք չէ պատարագ մատուցանել։

ԱՐՄԱՏԵՆ երկու ժամ հեռու գտնուող Աշըլար գիւղի աղգայիները նկատելով որ զուրկ են վարժարանէ, Նիկոմիդիա երթալով դիմած են տեղւոյն կառավարչին, խնդրելով որ թոյլատրէ զիրենք Խօռան ըսուած անառէն վարժարանի մը չէնքին բաւելու չափ տաղձ կտրել։ Կառավարիչ փաշան հարկ եղած հրամանը տուած ըլլալով, Նիկոմիդիոյ Տ. Ոսկի քահանայ Պիպեանը դիմած է Ս. Պատրիարք Հօր և Ն. Սրբազնութեան եւս հաճութիւնը խնդրած։

ՍՈՉՂԱՏԻ առաջն. տեղապահ Տ. Խորէն Ծ. Վրդ. խնդրած է Ս. Պատրիարք Հօրմէն, որպէս զի տեղացի պատանի մը Դպրեվանք ընդունուի։ Պատրիարքարանէ որոշուեցաւ պատասխանել թէ առայժմ անկարելի է այդ տեսակ խնդրանքներու գոհացում տալ, քանի որ թէ՛ տեղ չկայ և թէ վանքը նիւթական նեղ կացութեան մը մէջ կը գտնուի։

ԴԱՍՏԵՊԻՒԼ եկեղեցին այժմ միայն երեք քահանայ ունի, և որովհետեւ այդ հայաչատ թաղը երեք քահանաներով չէ կրնար հովանաւորիլ, թաղեցիք փափաք յայտնած և որոշած են որ խնդրագով մը դիմեն ազգ. Պատրիարքարան, խնդրելու համար որ Բերայի Ս. Սրբորդութիւն եկեղեցւոյ վանահայր քահանային Տ. Գէորգ Անդրանիկեանի որդին՝ տիրացու Մկրտիչ Անդրանիկեանը քահանայ ձեռնադրուի Ս. Թադեւոս եկեղեցիին վրայ։

ԴՊՐՈՅԼԱՆԵՐԻ սարկաւագներէն և Թերթիս աշխատակից Պօղոս սարկաւագ Գալէմեան, երէկ, Ս. Պատրիարք Հօր յանձնարարութեամբ Արմաչ մեկնեցաւ։

ԳՂԻՒ չրջակայ աղքատիկ գիւղերու ազգ. վարժարաններուն նուիրուելու համար, Առաջն. Տեղապահ Տ. Պակ Վ.ի խնդրանքով Պատրիարքարանը կարգ մը դասագրքեր յանձնեց յիշեալ վարդապետին, որ երկուշաբթի օր յունական չոգենաւով կը մեկնի մայրաքաղաքէն։

ՊՈՆՏՐՄԱՑԻ եկեղեցիին քահանաներէն Տ. Ներսէս քհնյ. Պալիկեան երէկ մայրաքաղաքս եկաւ։

ԳՐԻԳՈՐ ԷՖ. ԳՐԲԸԳՅԱՆ, որուն յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ այս առաւօտ Բերայի Ս. Սրբորդութիւն եկեղեցին, ամուրի էր, 60 տարեկանի մօտ։ Շահակից էր «Բրբրքճեան, Զրուանդեան և Ընկ.» սեղանաւորական տան, բայց վերջին ժամանակներս դրամական ձախողուածներու հանդիպած էր։ Ս. Յարութիւն եկեղեցիին վերաշինութենէն ի վեր, Գրիգոր էֆ. կ'անդամակցէր անոր Հոգաբարձութեան, մեծ հոգածութիւն ու աշխատութիւն նուիրելով անոր պայծառութեանը։ Տեսակ մը հին «քանկապէս»ի տիպար էր հանգուցեալը, ամէն օր՝ առաւ իրիկուն եկեղեցին գտնուելով։ և իր մահուան օրէնն ալ հոն սկսաւ։ Երկուշաբթի իրիկուն, տկարութիւն մը զգալով, մրափած էր եկեղեցիին խցիկին մէջ. հոն դանուողները տեսնելով որ ժամանակը կ'անցնի և Բրբրքճեան էֆ. չըթափիր, իմաց տուին քեռորդւոյն՝ Յարութիւն էֆ. Յովհաննէսեանի որ փութաց տուն փոխադրել տալ զայն և բժշկական դարմաններ հասցնել. բայց անօգուտ. Բրբրքճեան էֆ. հոգին աւանդեց նոյն գիշերը։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴՈՅ

Պատրիարքարանի ազգ. որոց Նախորդ հաւաքիչ Պ. Միսաք Դէսորգեան՝ իր քովը դտնուած ընկալագիրներէն 901-1100 թիւերը կրող ընկալագիրներու պրակը՝ իր պաշտօնէ դադրած պահուն չը կարենալով եւս դարձնել, զանոնք այրած ըլլալը յայտարարելով, Տնտեսական Խորհուրդը հարկ տեսած է ճշդել յիշեալ հաւաքիչին ասոյն յայտարարութիւնը։ Հետեւաբար հրաւէր կը կարդայ պատուարժան ազգանոց որ եթէ երբեք իրենց քով գտնուի նոյն թիւերը կրող Պատրիարքարանի ազգ. որոց որ և է ընկալագիր, հանին ներկայ յայտարարութեան թուականէն մինչեւ յառաջիկայ 1908 տարւոյ փետրուարի սեպտեմբը յանձնել Տնտեսական Խորհրդոյ դիւանին ի Պատրիարքարան, հարկ եղած քննութեամբ իրողութիւնը պարզուելու, հաշիւները ճշդուելու և ապագայ չփոթութեանց կամ անպատեհութեանց առաջքն առնելու համար։

Տնտեսական Խորհուրդը կը ծանուցանէ միանգամայն թէ սահմանեալ պայմանամէջն, այն է 1908 տարւոյն փետր. մէկէն ետք վերոյիշեալ 901-1100 թիւերը կրող ընկալագիրներու փոխարէն եղած վճարումներն անընդունելի պիտի դասուին։

(ՆՇԻՐ Տնտես. Խորհուրդի)

15 Օգոստ. 1907 3—3

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՐՈՒՍԻԱ, 3 սեպտ.— Սակարանին մէջ գիներու ամբողջութիւնը թէեւ հաստատուն է, սակայն ոգեւորութիւն չըլլալով, անոնցմէ եկեւէլներ միայն տեղի կ'ունենան։ Զեռք բերուած գիները կը պահպանուին։ Ֆրանսական ռանդը նուազ հաստատուն է։ Միջազգային արժեթուղթերու գիները անփոփոխ են։ Ոսկեհանքերու բաժնեթուղթերը լաւ հակում ունին Լոնտոնի մէջ։ Թրանսվալ՝ 55.50։ Ռիօ Թինթօ տասը ֆր. կրճատելով 1865 եղաւ։ Պղնձի գիները 74էն 74.05ի բարձրացաւ։ Լոնտոնի Սակարանին մէջ գործունէութիւն չկայ՝ բաց ի հարաւային Ափրիկէի արժեթուղթերէն, որոնց գիները բարձրանալու հակամէտ են։ Նիւ-Եորքի մէջ հրապարակը հանդարտ է և դրամական կացութիւնը՝ աւելի լաւ։

ՊԵՐԼԻՆ.— Նագիոնալ Զայթունկ, Մայրագոյն Արեւելքի մասին Անգլիոյ և Ռուսիոյ միջեւ գոյացած համաձայնութեան վրայ խօսելով, կ'ըսէ թէ Լոնտոնէն ու Բիդերապուրկէն Դերմանիոյ միջնորդութիւն հաղորդուեր է կատարուած բանակցութեանց վրայ։

ՎԻՆՆԱ.— Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարար Պ. Իզվոլսքի Վաղը Բարլեսպատ ժամանելով մինչեւ սեպտեմբեր 25 պիտի մնայ. յետոյ Պերլին, Բարիզ ու Վիեննա պիտի երթայ։

ՈՒԱՇԻՆԳՏՈՆ.— Մ. Նահանգաց ու Մէքսիքայի նախագահները պաշտօնական հրաւիրագիրները ուղղեցին հարաւային Ամերիկայի բոլոր Պետութեանց՝ Ուայնկդընի մէջ մօտերս գումարուելիք խաղաղութեան համաժողովին ներկայ գտնուելու համար։

ԲԻՇԿԱ.— Հունգարական հեռագրատան գործակալութիւնը ստոյգ աղբիւրէ կ'իմանայ թէ բոլորովին անհիմն են այն լուրերը թէ Մարմարոսի չրջակայ գիւղերուն և վերջերս Ալղօ-Վիսօ գիւղին մէջ քոլերայէ դէպքեր պատահած ըլլան։

ԹՈՒՐԻՕ.— Ճաշնական մէկ քանի չրջանակներ, նկատելով որ Զին յանկարծ նուազ բարեկամական ընթացքի մը կը հետեւի Ճաբոնի հանդէպ, պէաք ցոյց կուտան ազդու կերպով վարուելու Զինու հետ, նոյն դրելով Ճաբոնի առաջնակարգ պետական մարդերէն մէկը՝ իբրեւ ներկայացուցիչ Ճաբոնի, որ պաշտօն ունենայ հանելու Զինու այդ անհանգիստի ընթացքին պատճառը։

ՐՈՒԼՍԳԱՏ.— Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարար Պ. Իզվոլսքի Բարլեսպատի ջերմուկները ժամանեց։

ԲԵՌԼԻՆ.— Նեպոլեոնյ Զայթունկ, Մայրագոյն Արեւելքի մասին Անգլիոյ և Ռուսիոյ միջեւ գոյացած համաձայնութեան վրայ խօսելով, կ'ըսէ թէ Լոնտոնէն ու Բիդերապուրկէն Դերմանիոյ միջնորդութիւն հաղորդուեր է կատարուած բանակցութեանց վրայ։

ՎԻՆՆԱ.— Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարար Պ. Իզվոլսքի Բարլեսպատ ժամանելով մինչեւ սեպտեմբեր 25 պիտի մնայ. յետոյ Պերլին, Բարիզ ու Վիեննա պիտի երթայ։

ՈՒԱՇԻՆԳՏՈՆ.— Մ. Նահանգաց ու Մէքսիքայի նախագահները պաշտօնական հրաւիրագիրները ուղղեցին հարաւային Ամերիկայի բոլոր Պետութեանց՝ Ուայնկդընի մէջ մօտերս գումարուելիք խաղաղութեան համաժողովին ներկայ գտնուելու համար։

ԹՈՒՐԻՕ.— Ճաշնական մէկ քանի չրջանակներ, նկատելով որ Զին յանկարծ նուազ բարեկամական ընթացքի մը կը հետեւի Ճաբոնի հանդէպ, պէաք ցոյց կուտան ազդու կերպով վարուելու Զինու հետ, նոյն դր

ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ՐԱՆԿԱԼԻԹԻ, ՀԱՐՊԻԼ ՀԱՏՏԻՍԻՆ

ԳԻՏԵՐԺԻԿ ԵՒ ՑԵՐԵԿԱՑԻ

Մանկապարտեզ եւ Նախակրթարան երկու սեռի աշակերտաց, Երկրորդական վարժարան աղջկանց համար.— Զորրորդ տարեշրջան.— (1907—1908)

Նոր տարեշրջանիս սոթիւ, Վարժարանիս աշակերտուհիներուն և աշակերտներուն աթՀանագրութիւնը տեղի պիտի ունենայ ներկայ Օգոստոս ամսոյ 20 երկուշաբթի օրէն սկսեալ՝ մինչեւ 2/15 Սեպտ. առաւօտեան ժամը 8—12 (Ը. Ե.)։

Վերամուտը տեղի պիտի ունենայ Սեպտ. 3/16ին, երկուշաբթի և դասախօսութիւնները պիտի սկսին նոյն օրը։ Դիւրեօթիկ աշակերտուհիները պարտին Սեպտ. 1ին, շաբաթ օր, վերադառնալ վարժարան։

Տնօրէնութիւնս՝ վարժարանիս հաստատութեան առաջին օրէն իսկ հաստատապէս առաջադրած ըլլալով կանոնաւոր նախակրթութեան մը պէտքը գոհացնելէ յետոյ, վարժարանս աղջկանց համար երկրորդական ուսմանց յատուկ կրթարանի մը վերածել քայլ առ քայլ և իր այս խորհուրդը ի գործ դնելու ժամանակը հասած համարելով, կը յայտարարէ թէ չորրորդ տարեշրջանիս սկիզբը կը բանայ երկրորդական վարժարանի Ա. դասարանը, ուր պիտի աւանդուին Քրիստոնէական կրօնի, մայրենի լեզուի, ֆրանսերէն և անգլիերէն լեզուաց, դպրութեանց և գիտութեանց ուսումները, աջակցութեամբ ամէնէն ձեռնհաս և կրթական գործին ու ասպարէզին նուիրուած կրթական մշակներու։ Դասախօսութիւնները տեղի պիտի ունենան ֆրանսերէն լեզուաւ։

Կը հրաւիրուին՝ արդէն վարժարանս յաճախող թէ՛ դիւրօթիկ և թէ՛ ցերեկօթիկ աշակերտուհիներուն և աշակերտներուն յաջորդել ծնողք, ինչպէս նաեւ իրենց զաւակները վարժարանիս Մանկապարտէզի, Նախակրթարանի և Աղջկանց Երկրորդական վարժարանի աշակերտութեան տալ փափաքողները՝ այցելել վարժարանս Օգոստոս 20էն մինչեւ 2 Սեպտ. կիրակի, ամէն օր կէս օրէ առաջ և տեղեկանալով ընդունելութեան պայմաններուն, կատարել, դասերու սկզբնաւորութենէն առաջ, աշակերտաց արձանագրութեան կանոնական անհրաժեշտ ձեւակերպութիւնները։

Դասառաջի աղգայինք կրնան թէ՛ ուղղակի թղթակցութեամբ և թէ կ. Պոլսոյ մէջ իրենց ներկայացուցչին միջոցաւ բանակցիլ Տնօրէնութեանս հետ։

Հիմնադիր-Տնօրէն Նիկողոսեան Վարժարանի

Ց. Գ. ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ

1/14 Օգոս. 1907, Բանկալթի 6—5

Khedivial Mail Line

(Քէդիվիալ Մէյլ Լայն)

Շոգենաւային Ընկերք.

Շաբաթական ամենեն արագ երթեւեկը Պոլսոյ եւ Ալեքսանդրիոյ միջեւ.

Օսմանիե շոգենաւը նաւապետ Կապէյտէ, հինգշաբթի, 5 սեպտ. 1907 (Ը. Ե.) կէսօրէն ետք ժամը 2ին, Աղեքսանդրիայէն հոս կը ժամանէ իսկ ուրբաթ, 6 սեպտ. 1907 (Ը. Ե) կէս օրէ ետքը, ժամ 3ին պիտի մեկնի Աղեքսանդրիա, հանդիպելով Միտիլի, Իզմիր և Պիրէոն։

ՍՈՒՐԻՈՅ ԳԻԾ

Մենպալի շոգենաւը, նաւապետ Ֆրիման, սեպտ. 8ին Կ. Պոլսէն ճամբայ պիտի ելլէ դէպ ի Իզմիր, Մաքրէ, Հոռոդոս, Մէրսին, Իսքէնտէրուն, Սուրիական Տրիպոլիս, Պէյրութ, Հայֆա, Եաֆա, Բորթ-Սաիտ և Ալեքսանդրիա։

Տեղեկութեանց համար դիմել Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Լալաթիա, քարափին վրայ, Ալէյմնիթի խան, իսկ մասնաճիւղ, Պոլիս, Վալիտէ Սուլթան խան։

ՕՍՄ. ԿԱՑՍ. ՊԱՆՔԱ

Ազդ. — Թէսպէքիի 4% Բրիօրիթէ օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ 1907 օգոստոս 1/14էն սկսեալ, այդ թուականին պայմանաժամը աւարտող թիւ 29 կարօնին ինչպէս նաեւ անցեալ յուլիս 1/14ի վիճակահանութեան մէջ ամորթի եղած պարտաթուղթերուն վճարումը պիտի կատարուի Օսմ. Պանքայի Ղալաթիոյ կիւղներէն։ Ի փոխարէն այդ կարօններուն և պարտաթուղթերուն ընկալագիր մը պիտի յանձնուի անոնց տէրերուն, որ, չըրջաբերութեան հանուած թուականէն մինչեւ տասը օր յետոյ պարտի ներկայացուիլ Օսմ. կայս. Պանքայի անուկը, Ղալաթիա։ 13—13

Կ. Պոլիս, 3 օգոս. 1907

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՕՆԻՔ

BANQUE DE SALONIQUE

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 10,000,000 Ֆր.

ՎՃԱՐ. ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Մարս 1906ին 8,000,000 Ֆր.

ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Մարս 1906ին 3,700,000 Ֆր.

ԿԵԴՐՈՆՆ Է ՍԵԼԱՆԻԿ

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ՝ Ադրիանոպիս, Գահիրէ, Գավալա, Կ. Պոլիս (Ղալաթիա և Պոլիս), Մանչեսթր եւ Իզմիր։

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՕՆԻՔ խնամով կը կատարէ Կ. Պոլսոյ, Եւրոպական Թուրքիոյ ու Ասիոյ և Եգիպտոսի հրապարակներուն, ինչպէս նաև միւս օտար քաղաքներուն վրայ քաշուած փոխանակագիրներ։ Չէքերու հաշիւներ կը բանայ։ Արժեթուղթերու վրայ փոխառութիւններ կ'ընէ։ Սակարանական հրամաններ կը կատարէ Եւրոպական բոլոր հրապարակներուն վրայ։ Չէքեր ու վարկագիրներ կը հանէ Թուրքիոյ և արտասահմանի բոլոր քաղաքներուն վրայ։ Աւանդներ կ'ընդունի ի տես վճարելի և 3, 6, 9, 12 ամսուն որոշ պայմանաժամերով։ Վերջապէս սեղանաւորական ամէն գործառնութիւններ կը կատարէ լաւագոյն պայմաններով։ Պանքը Սալօնիքի փոքր վճարումներու համար ալ Մնայողական Մնտուկ մը ունի, շատ նպաստաւոր պայմաններով։ 50—12

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՍՏԱՑԱԳԻՐ ՊԱՐՈՒՆԱԿՈՂ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՆԱՄԱԿՆԵՐ

Կարգ մը հարկաւորներ, կարծելով թէ նամակի մէջ ներփակուած սատացագիրները զերծ կը մնան Դրոշմի Օրէնքին 9րդ յօդուածին (թիւ. 85) տրամադրած դրոշմաւորքէն, իրենց յաճախորդներուն ու թղթակիցներուն կը յղեն դրոշմաթուղթ չփակցուած սատացագիրներ։ Այսպէս Դրոշմի Օրէնքին դէմ զանցառութիւն մը կատարած կ'ըլլան այդ հարկաւորները. նոյն օրէնքին համաձայն գրութիւններու արտաքին ձեւը կերպարանափոխ չըներ այդ պայմանները դրոշմաթուղթի տեսակէտով։ Բացորոշ տրամադրութեանց (յօդ. 1 և 9, թիւ. 85) համաձայն, այն ամէն ընկալագիրներն ու սատացագիրները, որոնք իբր մուրհակ կը յանձնուին ուրիշի մը, դրոշմաւորքի ենթակայ են, բայց 21րդ և 79րդ յօդուածներուն մէջ կանխատեսուած գրութիւններէն։ Այդ օրինազանցութեան հետեւանքը կը կրեն այդ նամակներուն տակ ստորագրողները, որոնք ոչ է չահ չունին, նկատելով որ այդ մասին սահմանուած դրոշմաւորքը (յօդ. 9, թիւ 85) պարտին վճարել ամէն անոնք որոնց կը յանձնուին գրութիւնները (6րդ յօդուած, 3րդ հատուած)։ Հետեւաբար նամակագիրներուն ներելի է՝ դրոշմաւորքի գումարը անցընել անոնց հաշիւն որոնց յղուած են այդ գրութիւնները։ Հանրային Պարտքի Վարչութիւնը ձեռք անցուցած ըլլալով դրոշմաւորքէ զուրկ սատացագիրներ պարունակող նամակներ, ստիպուած է օրինազանցները հետապնդել և 38րդ յօդուածին մէջ կանխատեսուած տուգանքները գանձել։ Նմանապէս Վարչութիւնը պարտք կը համարի հարկատուներուն ուշադրութիւնը հրաւիրել Դրոշմի Օրէնքին համակերպելու անհրաժեշտութեան վրայ, այս առթիւ յիշեցնելով թէ Օրենքին 50րդ յօդուածին համաձայն, կատարուած օրինազանցութեանց մասին տեղեկութիւն տուողները կը ստանան զանձուած տուգանքին կէսը։ Նաեւ այդ կարգի նամակներ ստացողներ եւ բոյոր անոնք որոնց ձեռք կրնան գտնուիլ այդ նամակները. եսան ունին տեղեկութիւն տալու ի գնաս ստորագրողներուն, միակ պատասխանատու՝ տուգանքներու մասին, 40րդ յօդուածին համաձայն։ Վերջապէս Վարչութիւնը կը ծանուցանէ հարկատուներուն թէ կրնան %-ին 5 զեղչով վճարել նամակներու մէջ ներփակուած սատացագիրներուն դրոշմաւորքը, արտասովոր դրոշմամի ենթարկելով նամակներուն մէջ դրուելիք թուղթերը, որոնք սատացագիր բովանդակելնուն յիշատակութիւնը պէտք է կրեն։

Ընդհ. Տնօրէնութիւն

1/14 օգոստոս 1907 30—5

ՕՍՄ. ԿԱՑՍ. ՊԱՆՔԱ

Ազդ. — 4% քոնսոլիտէ օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ պայմանաժամը 1901 սեպտ.ին աւարտող թիւ. 23 կարօններ, ինչպէս նաեւ 1892 օգոս. 1/13ին ամորթի եղած պարտաթուղթերը եկէ վճարուելու համար չներկայացուին մինչեւ 1907 օգոս. 31/13 սեպտ., չեղեալ պիտի համարուին։ 10—7

ՕՊԵՐԱ ԹԱՏՐՈՆ

Վարժարանիս յառաջիկայ տարեշրջանը կը սկսի սեպտ. 5/18ին։ Կարգադրութիւններ եղած են վաճառականական ուսումը բաղձացուած կատարելութեամբ աւանդելու համար։ Վարժարանիս մասնաւոր բժիշկը՝ ուսանողներու առողջութեան, մարմնամարզներուն և խաղերուն, ինչպէս նաև վարժարանիս ընդհանուր առողջապահական վիճակին վրայ կը հսկէ։ Մարմնամարզի նոր և գեղեցիկ չէնք մը կառուցուած է նորոգապէս, իր մէջ ունենալով մարմնամարզի ամէն տեսակ գործիքներ, վերջին դրութեանց համաձայն։ 25—16

ԱԹԷՆՔԻ ՊԱՆՔԱ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽԸ ԱՄԲՈՂՋԱՊԷՍ ՎՃԱՐՈՒԱԾ 50,000,000 Տրախմի

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ ԱԹԷՆՔ

Մասնաճիւղեր ունի Կ. Պոլիս եւ գրասենեակներ՝ Ղալաթիոյ եւ Պոլսոյ կողմը Լոնտոն, Ադրիանոպիս, Գահիրէ, Սկլաճիկ, Իզմիր, Պիրէոն, Բադրաս, Վոլօ, Շիրաս, Քալամաթա, Քանէ եւ Քանիֆա (Կրէտէ)։

Դրամագլուխին և աւանդ ձգուած դրամին ու արժեթուղթերուն արժէքը, Օգոստոս ամսուն, կը հասնի 260,000,000 արխմիի։

Աթէնքի Պանքան կը զբաղի Պանքայի ամէն տեսակ գործառնութիւններով։ Փոխառութիւններ կ'ընէ վճառքներու, արժեթուղթերու վրայ և Եւրոպական Թուրքիոյ վրայ քաշուած փոխանակագիրներ կը գեղչէ։

Աթէնքի Պանքան հաշուբնթացներ կը բանայ, չէքեր, վարկագիրներ կը հանէ, հեռագրական հրամանով վճարումներ կը կատարէ Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներու և արտասահմանի մէջ։ Սակարանական հրամաններ կը կատարէ, թէ՛ մեր հրապարակին և թէ օտար հրապարակներուն վրայ, յաճախորդներուն շատ նպաստաւոր կերպով։

Շատ փոքր վարձքի մը փոխարէն՝ արժեթուղթեր կը պահէ, աւանդի ձեւով և ուզուած տեղը եւս առնուելու պայմանով։ Ամէն կարգի կարօններ կը գանձէ և գեղչի գործողութիւններ կը կատարէ։ Աթէնքի Պանքան հանրութեան տրամադրութեան տակ կը դնէ արկղամուրի խոշոր, փոքր վարձքերով։

Աւանդի ճիւղ

Աթէնքի Պանքան իբր աւանդ կ'ընդունի դրամ և արժեթուղթ, տա տոկոսները վճարելով.

Ուղուած տեղն դրամ քաշելու պայմանն %

Վեց ամսուան համար 3%

Մէկ » » 4 —

Երկու » և աւելի 5 —

Աւանդ ձգուած դրամները կը վճարուին այն դրամով որով Պանքան ձգուած են։ Տոկոսները կը վճարուին ամէն տարուան Յունուար 2ին և Յուլիս 1ին։

Մասնաւոր տեսակներ՝ 4% տոկոսով

Աթէնքի Պանքան իր յաճախորդներուն մէջ փոքր դրամատէրեր ունենալով և փափաքելով ամէն դիւրութիւն ընծայել, անոնց տրամադրութեան տակ՝ կը դնէ մասնաւոր աւանդներու տեսակներ, որոնց մէջ կրնան արձանագրել առ առաւելն 100 ոսկիի աւանդ դրամ մը։ Այդ դրամը 4% տոկոս կը բերէ և մասնակի վճարումներ կը կատարուին, առնուազն 25 դրուշ ոսկեդրամ։ 50 22

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԲՈՒՐԳԱԳՈՅՆ ԳՈԼԷՋ

ԱՅՆԹԱՊ, Լ.Ո. Տարի

Դոլէճական տարին կը սկսի Սեպտ. 11, 1907։ Մտից քննութիւնները տեղի պիտի ունենան Սեպտ. 6է (Ուրբաթ) մինչեւ Սեպտ. 11 (չորեքշաբթի)։ Մտից քննութեան համար մասնաւոր վճարում մը կ'ընէ իւրաքանչիւր նոր ուսանող։ Այս վճարուած դրամը ուսանողին թոշակին կը հաշուուի, եթէ ան չարունակէ գոլէճական ընթացքը, և եթէ մտից քննութիւնները տայ կանոնաւոր ժամանակին։ Եթէ ոչ՝ վճարուած դրամը ետ չդարձուիր։ Գոլէճը մտնել ուզող ուսանողներ պարտին կատարելապէս պատրաստ ըլլալ քննութիւնը բոլոր այն դասերուն մէջ որոնք վար են դասերէն այն կարգին ուր մտնել կը փափագին։ Բոլոր մտից քննութիւնները ապարեալու են Սեպտ.ի մէջ, և ուսանողներուն թոյլ չտրուիր սկսել իրենց դասերուն մինչեւ որ անոնց մտից քննութիւնները չաւարտին։ Հայերէն չգիտցող ուսանողները կրնան նոյն քննութիւնները տալ Արաբերէն, Յունարէն կամ Թուրքերէն լեզուներով։ Այս տարի առաջին անգամ ըլլալով, Արաբերէն ալ պիտի ուսուցուի։ Արաբերէնի եօթներորդ կարգը մտնելու համար ուսանողէն կը պահանջուի գիտնալ խօսել հասարակ լեզուն, ծանօթ ըլլալ Արաբերէն լեզուի քերականութեան (սարֆ) և համաձայնութեան (նահվ), և կարենալ Արաբերէն պարզ շարադրութիւն ընել։ Ուսուցիչի հայրենի համար տարեկան 8 օսմ. ոսկի, ուսուցման՝ 3 և 2 օսմ. ոսկի։ Աւելի տեղեկութիւն և Դոլէճի Ծրի յայտագիր ստանալու համար դիմել առ Տնօրէն Դոլէճին, Հ. Ի. Մէրիլ, Այնթապ։ 8—5

ԴԻՏԵՐՕԹԻԿ ԲԱՐՁԱԳՈՅՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Ս. ԿԱՐԱՊԵՏԻ ՎԱՆՈՒՈՅ ԿԵՍԱՐԻՈՅ

Վարժարանս իր 20րդ տարեշրջանին 7 շրջանաւարտներ ալ հանեց։ 21րդ տարեշրջանը պիտի սկսի յառաջիկայ սեպտեմբեր 1ին։

Ուսանողի մը տարեկան թոշակն է 12 լիրա օսմ., որուն կէսը կանխիկ վճարելի, միւս կէսն ալ մարտ ամսոյ սկիզբը նոյնպէս կանխիկ։ Միանգամի համար վարժարանական մուտքի դրամ կ'առնուի ½ լիրա օսմ.։

Վարժարանիս մէջ զուտ տոհմային կրթութեան հետ, կ'աւանդուին նաև Ընդարձակ կրօնագիտութիւն հայերէն, օսմաներէն, գաղղիերէն և անգլիերէն լեզուները կանոնաւորապէս և խստապահանջութեամբ։ Բնական և չափական գիտութիւններ՝ ընդարձակօրէն և գործնական կերպով։ Եկեղեցական Ընդհ. պատմութիւնք, Գծագրութիւն (տես գրիչ և իւղաներով), Իրաւագիտութիւն, Հաշուակալութիւն. այս ճիւղին մէջ մասնաւոր կարեւորութիւն ալ կը տրուի առեւտրական ծանօթութեանց աւանդման, և այլ ուսմունք ըստ վարժարանիս ծրագրին։

Վարժարանս ունի ինն ուսուցիչներ և կառավարիչ մը, որոնք ևս գիւերօթիկ են, և ձեռնհաս իրենց աւանդած ճիւղերուն մէջ։

Առողջապահութեան դասը կ'աւանդէ վարժարանիս յատուկ բժիշկը, որ վկայեալ է Պէյրութի ֆրանսական վարժարանէն, և շաբաթը երկու օր ևս մասնաւորապէս կ'այցելէ՝ ուսանողաց առողջական վիճակը քննելու համար։

Վարժարանիս ծրագիրը՝ որուն մէջ մանրամասնուած է ամէն կանոններն ու պայմանները, ձրի կը ղրկուի փափաքողաց։ 5—5

Ալեսարիա ՏՐԴԱՏ ԵՊՍԿ ՊԱԼԵԱՆ

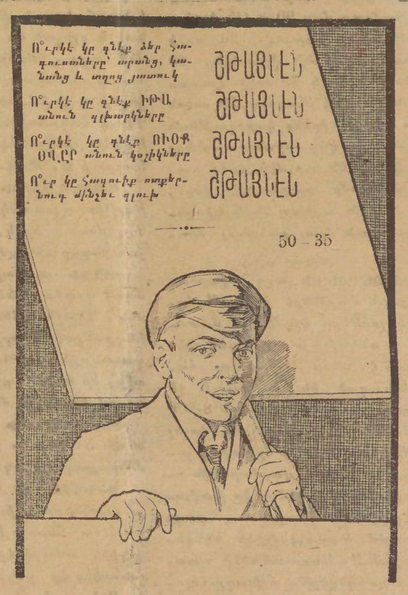

ՕՍՄ. ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՔ

1881 Դեկտեմբեր 8|20 ի Կայս. Իրատէով Թողեալ Հասոյթը

Իե. ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ — Ապրիլ 1907

	ՏՈՒՐՔԵՐ	Խառն հասոյթներ	Տարեշրջանի նախորդ տարու երբ խառն հասոյթները	Գումար 1907 ապրիլ 30 մայիս 13	Գումար 1906 ապր. 31 մայիս 13	Տարբերութիւն 1906ի հետ բազդատմամբ
		Օ. Ո.	Օ. Ո.	Օ. Ո.	Օ. Ո.	Օ. Ո.
Վեց Տուրքեր	Միախառն (յետամնացներէ Գանձում)	— —	— —	— —	— —	— —
	Ագ	85457 52	65399 98	148857 50	1331 09	+ 15727 41
	Դրոշմաթուղթ	266[illegible]9 18	31057 35	57636 53	64189 10	— 6[illegible]22 57
	Ոգելից ըմպելիք	16 92 68	20634 87	37027 55	41 80 59	— 4153 04
	Ձկնարան	4220 14	2832 75	7052 89	8114 62	— 1061 73
	Մետաղս	1057 28	1498 74	2556 02	1515 15	+ 1040 87
Միախառն	Հասոյթք Բէժիէն	— —	187500 —	187500 —	187500 —	— —
	Նախառնտ (մենաշնորհ) Բէժիի շահուց մասնակցութիւն.	— —	— —	— —	— —	— —
	Հարկ Գուկարիոյ փոխանակեալ ծխախոտի տասանորդէն մինչեւ 100,000 ոսկի	2,083 58	31681 60	34748 18	63546 22	— 8798 04
	Ցաւելուած Կիպրոսի հասոյթից փոխանակեալ ծխախոտի տասանորդին յաւելուածով, կամ Մաքեստան վրայ փոխանակազրէ գոյանալիք 130,000 Օսմ. լիրայով	— —	— —	— —	— —	— —
Զանազան հասոյթներ	Արեւ.Բումէլիի տրին.հարկէն Թէսպէքիի տուրք, Մաքսատունէն փինկգր. վճրի.	19658 86	12068 86	25337 72	25337 72	— —
	Սերպիոյ,Գարատաղի,Գուլկարիոյ եւ Ցունաստանի բաժին իրեան պարտք	— —	— —	— —	— —	— —
	Զանազան հասոյթներ	1293 01	1538 92	2814 93	3756 02	— 941 09
	Գաւառներու մէջ գրաստներ ու վանք ռումէն տոյսոյսած շահ	488 53	894 97	88[illegible] 50	747 41	+ 1[illegible]6 06
		107254 78	355211 04	524464 82	529018 95	— 4552 13
	Գանձն ի հետ եղած հաշիւ	1093 93	126 27	1220 20	427 51	+ 792 69
	Համագումար	170347 71	355337 31	525685 02	529414 46	— 3759 41

Կեղր. Վարչութեան ծախքեր	129 8[illegible]67	15763	94	
Գաւառ. Վարչութեան ծախքերը	75591 89	68173	93	
Մնացող պահանջ գաւառներէ	1 08 1[illegible]	2[illegible]89	52	
Բէժիի ծխախոտին մասնակցութեան բաժինը	12500	1 500	—	
Գանձն ի հետ եղած հաշուէն մնացորդ	—	1215	82	
Գումար	102158 71	9[illegible]248	21	
Փոխոխեալ պարտքի տոկոսներ վճարելու յատկացուած գումար Եւրոպայի ու Կ. Պոլսոյ մէջ	— —	— —		
Փոխոխեալ պարտքի փոխառութեան եւ Բուսէիի երկաթուղիի պարտաթուղթերուն ամորթխրամանի համար վճարուած գումարներ	81000 19	83875	26	
Մնտուկ	342496 12	349[illegible]20	99	
Գումար	[illegible]25685 02	529414	46	

Ի Դիմաց Վարչական Խորհուրդին

Նախագահ Վարչական Խորհրդոյ անդամ

Ա. ՊԼՕՔ Թ.ՍՊԱ

Կ. Պոլիս, 13/26 օգոստոս 1907

"ԱՏԼԷՐ"

Առաջին գիրեն մինչեւ վերջին գիրը ընթեռնելի գրուածք

ԳՐԵԼՈՒ ՄԵԹԵՆԱՑ

ԱՏԼԷՐ

Հնորիւ իր ունեցած կատարելագործութեանց, պարզութեան և հաստատուն շինուածքին, քիչ ատենի մէջ, աշխարհագրական տեղ մը գրաւած է գրելու մեքենաներուն մէջ, և մեր յաճախորդներու ամենամեծ գոհունակութիւնն կ'արժանանայ ամէն օր։

1906ի ՄԻԼԱՆԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԷՆ

ՄԻԱԿ ՄԵՆ ՄՐՑԱՆԱԿ

1906ի ԱՄՍԹԵՐՏԱՄԻ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԷՆ

ՈՍԿԻ ՇՔԱԴՐԱՄ

ԱՏԼԷՐ գրելու մեքենային ամէնէն ցայտուն յատկութիւնները

Տոկունութիւն, դիւրաւոյց մէթոտ, նորոգման դիւրութիւն, գրի ընթեռնելիութիւն, մաքուր գիր, բառերու և տողամէջերու կանոնաւորութիւն, պատճէններու նմանութիւն, վայելուչ ձեւ, արագութիւն, լաւ տպագրութիւն, գրերու մաքրութիւն, ստեղնաշարի պարզութիւն, գրերու հոմանիութիւն, այլազան ստեղնաշարեր, գիրեր փոխելու մեքենաներ, թուղթի գլաններ, թաղիւլաթէօր, թուղթի կանոնաւոր յառաջացում, եւայլն եւայլն։

Միակ գործակալ եւ ներկայացուցիչ

Ֆ. Վ. ՎԻՆԳԼԷՐ

544, ԲԵՐԱ, ԹԷՊԵԼԻ. — Կ. Պոլիս 40—31

ՕՍՄ. ԿԱՑՍ. ՊԱՆՔԱ

Ազդ. — 4% քոնսոլիտէ փոխառութեան օսմ. պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ պայմանաժամը 1907 սեպտ. 1/14ին լրացող նոյն պարտաթուղթերուն 35 թուակիր կարօնները, ինչպէս նաեւ ներկայ ամսոյ 1/14ին կատարած վիճակահանութեան մէջ ամորթի եղած պարգեւները յառաջիկայ սեպտ. 1/14էն սկսեալ պիտի վճարուին Օսմ. կայս. Պանքայի կիւղներէն, ամէն օր, Ղալաթիա, կէս օրէն առաջ ժամը 10էն մինչեւ 2½ կէս օրէն յետոյ, և միջօրէէն առաջ ժամը 10էն մինչեւ կէս օր, ուրբաթ օրերը։ Ի փոխարէն կարօններու և ամորթի եղած պարգեւներու, որոնք կ'ընկերանան թուակիր պարագրներ, պարտաթուղթի տէրերուն պիտի յանձնուի ընկալագիր մը, պայմանաւ որ իր չրջաբերութեան թուականէն տասը օր յետոյ ներկայացուի Օսմ. Կայս. Պանքայի անուանեալ Ղալաթիա, վճարուելու համար։ 13—2

Կ. Պոլիս, 29 օգոստոս 1907

ՔՈՐԵԼ ՄԱՍՈՆ

ԳԵՂԱՆԻ ԿՈՄՍՈՒՀԻՒ Մը ԱՐԿԱԾՆԵՐԸ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԾԵՐՈՒԿ ԱՌԻՒԾԸ

ԺԳ.

ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Բայց եթէ կոմսին հարցուցին թէ ինչ կ'ուզէր, ան պիտի պատասխանէր. «Աղջկանս տուապանքը կը բաւէ ա՛լ։ Միւսները չատ ոճիրներ գործած են։ Ժամանակը հասած է։»

Այդ պահուն գիւղական ճամբուն եզերքէն կ'անցնէր Լարտիէ, որ ատենօք Ռուսեսմանթի մէջ այնքատա՜ ուրիշներ վայելած էր։ Մերուսնի կոմսը նշմարելով, չատ զարմացաւ Լարտիէ. կանգ առաւ, ըսելով.

— Կոմսը կը քալէ՛. սրունգները կը բռնեն եղեր... Ասով հանդերձ՝ պարոն կոմսին տրամադրութեան տակ կը դնեմ ինքզինքս, եթէ երբեք պէտք ղայ իմ ուսիս վրայ կրթնելու... բայց նոյն բանը չեմ կրնար ըսել դաստակիս համար...

Լարտիէ ձախ ձեռքը յամրօրէն դարձուց աջ դաստակին շուրջը, որ կարմրած էր։ Ու քինախնդիր հայուածք մը ձգեց Ռուսեսմանթի դղեակին վրայ։

— Սա անպիտան Ռուբիան եղբայրները վիրաւորեցին զիս, քրթմնջեց զաղցքի սպասաւորը։

— Վիրաւորեցին մի, ինչո՞ւ համար։

— Ես գիտեմ։ Խելքս չհասաւ որ ձեզի ալ հասկցնեմ։ Տիրուհիս կողմէն յանձնարարութիւն մը կատարելու դացած էի։

— Ժէրմէն Մարպրէուն չէ՞ քու տիրուհիդ։

— Այո՛։ Շատ զարմանալի յանձնարարութիւն մըն էր։ Աւելի մարդուն խնդրքը կը շարժէր քան թէ արցունք թափել կուտար...

Մերուսնիին հետաքրքրութիւնը արթնցած էր արդէն։

— Պատմէ՛ նայիմ, բաւ կոմսը։

— Երեւակայեցէք որ այդ երկու անքան եղբայրներուն քով պիտի երթայի, և զատ զատ՝ անոնց պիտի ըսէի միակ բառ մը... Զարմանալի չէ՞, պարոն կոմս։

— Ինչ բառ է ատիկա։

— «Այսօր»։ Կ'երեւայ թէ այդ բառին իմաստը հակցան...

— «Այսօր», մրմնջեց կոմսը, յանկարծ յիշելով քիչ մը առաջ տեսած երազը։

Կոմսը սկսաւ դողալ։ Լարտիէ մօտենալով ծերունիին, ըսաւ.

— Ձեզի կ'ըսեմ թէ ուսս դիմացունն է։ Կրնաք կրթնիլ անոր վրայ...

Կոմսը մտաւոր չշաչեց գործածուրին դաստակը։

— Ինչո՞ւ համար ատանկ բրտօրէն վարուեցան քեզի հետ։

— Ա՜հ, պատմութեան մը պատճառուն զոր խոհանոցին մէջ ըրի ծառաներուն առջեւ, և զոր Գուերան եղբարց երգեցը լսեր է։ Ուստի այս վերջինը զիս ստիպեց որ այդ պատմութիւնը ծայրէ ծայր կրկնեմ եղբօրը՝ Միշէլի առջեւ։

— Պատմութիւն մի։

— Տօքթ. Մոնթիշնայլի ու Օր. Ժէրմէնի սիրային յարաբերութեանց պատմութիւնը...

— Ինծի ալ պատմէ՛...

— Ա՜հ, պարոն կոմս, կ'երեւայ թէ կնանքէն համ կ'առնէք, յարեց Լարտիէ ծիծաղելով, քանի որ կը սիրէք զուարթ պատմութիւններ լսել... Ուստի ձեզի ալ պիտի պատմեմ. գէթ զիս չպիտի խղճանգէք...

Լարտիէ ըրաւ այդ պատմութիւնը, առանց կոմսին կողմէ ընդմիջուելու։ Քրտաւէրէ կախուած էր Լարտիէի ուսին վրայ կրթնած ու կանգուն, լսած խօսքերովը մտազբաղ ըլլալ կը թուէր։ Կը վախնար անձնատուր ըլլալու այն մտածումներուն, որոնք աղմկալից կերպով կը յուզուէին ուղեղին մէջ։ Զէր համարձակեր աչքերը բանալ այն չլացուցիչ լոյսին առջեւ, որ կը պարզուէր այն իրողութեանց վրայ, ուր ապրած էր առանց բան մը հասկնալու։ Այդ իրողութիւնները իրարու քով կը բերէր, պատճառներուն և նշանակութեան թափանցելու համար։ Լիզօնի դէմ անուցուած ատելութիւնը նախանձոտ կնոջ մը ատելութիւն էր, որուն զոհացում տալու համար Ժէրմէն օրին մէկը գաղտնի ծուղակ մը լարած էր նորատի աղջկան դէմ։ Այդ ատելութիւնը աւելի սաստկացած էր սա պատճառաւ որ Ժէրմէն ինք ինկած էր իր սարքած ծուղակին մէջ... Քանի որ Լազարանին չէր ներեր Քրիսթիանի սէրը Լիզօնի նկատմամբ, ուրեմն բնաւ չպիտի ներէր այն սոսկալի գիւերուան առամը, երբ քիչ մնացած էր որ խելքին գաղ ատուդրդի մասնուած վկաներու առջեւ։ Ո՞վ գիտէ թէ ուրիշ ծուղակ մըն ալ չէր պատրաստած։ Կրնար ըլլալ որ այս անգամուանը աւելի ճարտարօրէն ու երկար ատենէ ի վեր սարքուած ըլլար։ Սպանութեան առումը զոր երդին մէջ տեսած էր կոմսը, իրականութիւն պիտի դառնար մինչ։ Ժէրմէն խոլ սէր մը ներշնչած էր երկու եղբայրներուն, որոնք սարուկներ դարձած էին... Այդ բուռն ու գեռուռ հոգիները սկզբան բարկութեան տագնապ մը ունեցած էին, ի լուր Ժէրմէնի ու Քրիսթիանի սիրային յարաբերութեանց։ Բայց նախանձոտ դայլոյթը յաղթած էր պարտութեան մատնել տարփանքը։ Լարտիէ իր տիրուհին կողմէ եկած էր այդ խօսքը, այդ հրամանը հաղորդելու։ Երկու եղբայրները պիտի հնազանդէին այդ հրամանին թէ պիտի ընդվզէին անոր դէմ։ Եթէ այս վերջին պարագան տոյժ ըլլար, այն ատեն բան մը չպիտի ծածկէին իրարմէ... պիտի փութային միասին պատժել այն կինը որ իրենց հետ խաղի եկած էր... ուրեմն կը հնազանդէին անոր։ Բայց ինչ կը նշանակէր այդ հրամանը. «Այսօր»։ Զարմանալի առեղծուած մըն էր։

Դիպուածի կամ զուգադիպութեան արդիւնք էր միայն, եթէ ոչ «այսօր» բառով ըսել կ'ուզէին թէ Ռոզ-Լիզօն առաջին անգամ ըլլալով մինակ դուրս եկած էր նոյն օրը։

Մերուսնին իր դողդոջուն ձեռքերը միացնելով, անձկութեամբ մրմնջեց.

— Օ՜հ, Աստուած իմ, օ՜հ, Աստուած իմ։

(Շարունակելի)

Արտօնատէր ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՃԱՆԵԱՆ